

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 9 Νοεμβρίου 2023
(OR. en)

15182/23

Διοργανικός φάκελος:
2023/0397(COD)

ELARG 79
COWEB 137

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	9 Νοεμβρίου 2023
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2023) 692 final
Θέμα:	Πρόταση – ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με τη θέσπιση της διευκόλυνσης μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης για τα Δυτικά Βαλκάνια

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2023) 692 final.

συνημμ.: COM(2023) 692 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 8.11.2023
COM(2023) 692 final

2023/0397 (COD)

Πρόταση

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

**σχετικά με τη θέσπιση της διευκόλυνσης μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης για τα Δυτικά
Βαλκάνια**

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

• Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης

Η ανεπαρκής κοινωνικοοικονομική σύγκλιση μεταξύ των Δυτικών Βαλκανίων και της ΕΕ αποτελεί μακροχρόνιο ζήτημα, το οποίο επιδεινώνεται από τον οικονομικό αντίκτυπο του απρόκλητου και αδικαιολόγητου επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και, πριν από αυτόν, από την πανδημία COVID-19. Το επίπεδο οικονομικής σύγκλισης των Δυτικών Βαλκανίων όσον αφορά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε μονάδες αγοραστικής δύναμης κυμαίνεται μεταξύ 30 % και 50 % του μέσου όρου της ΕΕ και δεν σημειώνει αρκετά ταχεία πρόοδο. Είναι σημαντικό για τα Δυτικά Βαλκάνια, για την Ευρωπαϊκή Ένωση και για τη διαδικασία προσχώρησης να επιταχυνθεί αυτός ο ρυθμός σύγκλισης. Ένα υψηλότερο επίπεδο σύγκλισης θα διευκολύνει σε μεγάλο βαθμό την ένταξη των Δυτικών Βαλκανίων στην ΕΕ.

Η οικονομική σύγκλιση βρίσκεται στο επίκεντρο των οφελών της προσχώρησης στην ΕΕ: η εμπειρία από τον πέμπτο γύρο διεύρυνσης της ΕΕ, όπου ορισμένα από τα νεότερα κράτη μέλη έχουν επιτύχει επίπεδα εισοδήματος της τάξης του 90 % ή περισσότερο του μέσου όρου της ΕΕ, καταδεικνύει τον αντίκτυπο που έχουν στην οικονομική σύγκλιση η οικονομική ολοκλήρωση και το άνοιγμα της αγοράς που απορρέουν από τη συμμετοχή στην ενιαία αγορά σε συνδυασμό με την πολιτική συνοχής. Δεδομένων των ιδιοτεροτήτων της περιοχής, η σταδιακή ενσωμάτωση στην ενιαία αγορά πριν ακόμη από την προσχώρηση ενδέχεται να επιτρέψει την αποκόμιση ορισμένων οφελών νωρίτερα. Αυτή η σταδιακή ενσωμάτωση πρέπει να προετοιμαστεί προσεκτικά και πριν από αυτή θα πρέπει να προηγηθεί στενή περιφερειακή συνεργασία και ολοκλήρωση ως προπαρασκευαστικό μέτρο.

Σε αυτή τη βάση, η Επιτροπή κατάρτισε το **σχέδιο ανάπτυξης** για τα Δυτικά Βαλκάνια (το οποίο περιγράφεται λεπτομερώς σε παράλληλη ανακοίνωση της Επιτροπής). Το σχέδιο βασίζεται σε τέσσερις πυλώνες:

- ενισχυμένη οικονομική ενσωμάτωση στην Ευρωπαϊκή Ένωση·
- οικονομική ενσωμάτωση εντός των Δυτικών Βαλκανίων: η κοινή περιφερειακή αγορά·
- θεμελιώδεις μεταρρυθμίσεις·
- αυξημένη χρηματοδοτική συνδρομή.

Η παρούσα διευκόλυνση θα χρησιμεύσει ως κεντρικό στοιχείο του σχεδίου ανάπτυξης, αυξάνοντας σημαντικά τη χρηματοδοτική συνδρομή με βάση ένα φιλόδοξο θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων που θα εστιάζει στις αναγκαίες κοινωνικοοικονομικές μεταρρυθμίσεις, σε συνδυασμό με θεμελιώδεις μεταρρυθμίσεις, μεταξύ των οποίων το κράτος δικαίου και στοχευμένες επενδύσεις. Θα θεσπίσει αυστηρούς όρους με την καθιέρωση μηχανισμού πληρωμών που θα βασίζεται στα επιτεύγματα των εν λόγω μεταρρυθμίσεων. Μια τέτοια προσέγγιση απαιτεί εντελώς νέο σχεδιασμό, διαφορετικό από τα επί του παρόντος διαθέσιμα μέσα εξωτερικής βοήθειας.

Η τρέχουσα χρηματοδοτική συνδρομή προς τα Δυτικά Βαλκάνια και την Τουρκία στο πλαίσιο του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ ΙΙΙ) θα συνεχιστεί υπό την τρέχουσα μορφή της και θα στοχεύει στην αυξανόμενη ευθυγράμμιση της εθνικής νομοθεσίας και της δημόσιας διοίκησης με το κεκτημένο της ΕΕ και τα πρότυπα της ΕΕ ενόψει της μελλοντικής προσχώρησης στην Ένωση.

Επομένως, η νέα διευκόλυνση θα συμπληρώσει την προσέγγιση του ΜΠΒ ΙΙΙ εστιάζοντας στους συγκεκριμένους καθοριστικούς παράγοντες για την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη.

Επιπλέον, ενώ ο ΜΠΒ ΙΙΙ επικεντρώνεται σε μια διαδικασία προγραμματισμού βάσει επιδόσεων, η νέα αυτή διευκόλυνση θα διαθέτει μηχανισμό πληρωμών που θα βασίζεται σε εκ των προτέρων αιρεσιμότητα και θα συνδυάζει με καινοτόμο τρόπο επιχορηγήσεις και δάνεια, γεγονός που θα προσφέρει ισχυρότερο κίνητρο για την εφαρμογή καίριων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων από τις δικαιούχους.

Προκειμένου να αξιοποιήσει πλήρως τις δυνατότητες που προσφέρει το σχέδιο ανάπτυξης, κάθε δικαιούχος θα καταρτίσει θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων, στο οποίο θα καθορίζονται τα κυριότερα μέτρα που προτίθεται να λάβει κάθε δικαιούχος κατά την περίοδο 2024-2027 για την επιτάχυνση της κοινωνικοοικονομικής σύγκλισης και της σύγκλισης με την ΕΕ. Το θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων θα αποτελέσει αντικείμενο διαβούλευσης, αξιολόγησης και έγκρισης από την Επιτροπή.

Το θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων θα συνάδει με την αναπτυξιακή στρατηγική της δικαιούχου, η οποία θα είναι ευθυγραμμισμένη με την πορεία προς τη διεύρυνση. Θα παρουσιάζει τις κύριες θεμελιώδεις μεταρρυθμίσεις που προσδιορίστηκαν κατά τη διαδικασία προσχώρησης, καθώς και περιορισμένο αριθμό **κεντρικών κοινωνικοοικονομικών μεταρρυθμίσεων** που προσδιορίστηκαν σε προηγούμενα προγράμματα οικονομικών μεταρρυθμίσεων, οι οποίες στο εξής θα ενσωματώνονται στα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων. Αυτό θα συνδυαστεί με την επιτάχυνση των σχετικών και συνδεδεμένων **επενδύσεων** στο πλαίσιο του οικονομικού και επενδυτικού σχεδίου για τα Δυτικά Βαλκάνια, που αντικατοπτρίζει σε περιφερειακό επίπεδο τη στρατηγική Global Gateway (Παγκόσμια Πύλη).

Οι εν λόγω επενδύσεις θα υλοποιηθούν μέσω του πλαισίου επενδύσεων για τα Δυτικά Βαλκάνια (WBIF) και στοχεύουν σε τομείς που θα λειτουργήσουν ως βασικοί πολλαπλασιαστές για την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη: συνδεσιμότητα, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών, ενέργεια, πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, εκπαίδευση και ανάπτυξη δεξιοτήτων. Τα σχετικά έργα ή προγράμματα θα υλοποιηθούν σε συνεργασία με διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και αναπτυξιακές τράπεζες των κρατών μελών της ΕΕ και θα προσελκύσουν πρόσθετες επενδύσεις από τα εν λόγω ιδρύματα και τράπεζες και από τον ιδιωτικό τομέα.

Επομένως, η **διευκόλυνση μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης για τα Δυτικά Βαλκάνια για την περίοδο 2024-2027** συμπληρώνει τον ΜΠΒ ΙΙΙ. Έχει σχεδιαστεί ως ευέλικτο μέσο, προσαρμοσμένο στον στόχο της επιτάχυνσης των θεμελιωδών κοινωνικοοικονομικών μεταρρυθμίσεων και της προσέγγισης της περιοχής με την ΕΕ, ενώ παράλληλα διασφαλίζει την προβλεψιμότητα, τη διαφάνεια και τη λογοδοσία όσον αφορά τα κονδύλια.

Τα Δυτικά Βαλκάνια έχουν τη δυνατότητα να εφαρμόσουν στοχευμένες μεταρρυθμίσεις σε συνεργασία με τα κράτη μέλη της ΕΕ στο πλαίσιο του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης (στο εξής: TSI), καθώς η συνεργασία με τα κράτη μέλη για την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων μπορεί να συμβάλει στην επιτάχυνση της προσχώρησης και της ένταξής τους. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει τα αποτελέσματα του τρέχοντος πιλοτικού έργου του TSI με υποψήφιες χώρες και δυνάμει υποψηφίους και θα διερευνήσει περαιτέρω τρόπους διευκόλυνσης της συμμετοχής τους σε πολυκρατικά μεταρρυθμιστικά έργα στο πλαίσιο του TSI.

Η προτεινόμενη διευκόλυνση θα επιτρέψει στην Ένωση να συνδυάσει τις πολιτικές φιλοδοξίες της με τη χρηματοδοτική της μόχλευση, σύμφωνα με τη μακροπρόθεσμη δέσμευσή της έναντι των δικαιούχων των Δυτικών Βαλκανίων στην πορεία τους προς την προσχώρηση στην ΕΕ.

Οι μέγιστοι πόροι για την εφαρμογή της διευκόλυνσης θα ανέρχονται σε 6 δισ. EUR (σε τρέχουσες τιμές) για την περίοδο 2024-2027 για όλα τα είδη στήριξης, εκ των οποίων μη επιστρεπτέα στήριξη ύψους έως 2 δισ. EUR και δάνεια με ευνοϊκούς όρους ύψους 4 δισ. EUR που θα παρασχεθούν από την Ένωση. Οι προβλέψεις δημοσιονομικών υποχρεώσεων στο κοινό ταμείο προβλέψεων για τα δάνεια θα προέλθουν από τη μη επιστρεπτέα στήριξη ύψους 2 δισ. EUR.

Όσον αφορά τη συνιστώσα της μη επιστρεπτέας στήριξης, η διευκόλυνση θα χρηματοδοτηθεί από πρόσθετους πόρους του τομέα 6 του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ) στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αναθεώρησης του ΠΔΠ. Κατά συνέπεια, η πρόταση τροποποίησης του κανονισμού για το ΠΔΠ¹ ορίζει ότι θα διατεθούν επιπλέον 2 δισ. EUR στο πλαίσιο του τομέα 6 για τη βοήθεια στα Δυτικά Βαλκάνια.

Η νέα διευκόλυνση θα υλοποιηθεί μέσω μηχανισμών υλοποίησης που έχουν επιλεγεί για τη μεγιστοποίηση της ταχείας επίτευξης των μεταρρυθμίσεων και των σχετικών επενδύσεων, με παράλληλη διατήρηση των αναγκαίων ελέγχων και ελαχιστοποίηση του διοικητικού φόρτου για την Επιτροπή, τις δικαιούχους και τους άλλους εταίρους υλοποίησης.

Η στήριξη θα παρασχεθεί μέσω δύο μηχανισμών υλοποίησης: 1) άμεση στήριξη στους εθνικούς προϋπολογισμούς των δικαιούχων και 2) στήριξη επενδύσεων σε υποδομές μέσω του WBIF.

Το ήμισυ τουλάχιστον του συνολικού διαθέσιμου ποσού για τη στήριξη της διευκόλυνσης, δηλαδή περίπου 3 δισ. EUR, θα διατεθεί σταδιακά στο WBIF, συμπεριλαμβανομένου ολόκληρου του ποσού της μη επιστρεπτέας στήριξης μείον τα ποσά που προορίζονται για τεχνική και διοικητική βοήθεια για την υλοποίηση της διευκόλυνσης, καθώς και για τις προβλέψεις, όπως περιγράφεται αναλυτικότερα κατωτέρω.

Η διοχέτευση κονδυλίων για κεφαλαιακές επενδύσεις μέσω του WBIF θα παράσχει πρόσθετη διασφάλιση έναντι των πιστωτικών κινδύνων, δεδομένου ότι το WBIF διαθέτει καθιερωμένα συστήματα δημοσιονομικού ελέγχου τα οποία βασίζονται επίσης στα πρότυπα ελέγχου με αξιολόγηση κατά πυλώνες των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων υλοποίησης. Το WBIF παρέχει ένα ενιαίο πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των διμερών χορηγών των κρατών μελών και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων των κρατών μελών. Όλες οι επενδύσεις θα βασίζονται στις αρχές του «μη βλάπτειν» και του «κάνεις στο περιθώριο» και θα συμβάλλουν στον ευρύτερο στόχο της στήριξης της μετάβασης της περιοχής προς μια πράσινη, κλιματικά ουδέτερη, ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή, ψηφιακή και συμπεριληπτική οικονομία που ευθυγραμμίζεται με τους κανόνες και τα πρότυπα της ΕΕ.

Ενώ οι δύο προαναφερόμενοι μηχανισμοί θα απορροφήσουν το μεγαλύτερο μέρος των κονδυλίων, ένα μικρό ποσό του προϋπολογισμού του μέσου (που αντιστοιχεί στο 1,5 %) θα προορίζεται για τεχνική και διοικητική βοήθεια με σκοπό την υλοποίηση της διευκόλυνσης, όπως οι προπαρασκευαστικές ενέργειες, οι δραστηριότητες παρακολούθησης, δικλίδων ελέγχου, ελέγχου και αξιολόγησης, οι οποίες απαιτούνται για τη διαχείριση της διευκόλυνσης και την επίτευξη των στόχων της, ιδίως μελέτες, συνεδριάσεις εμπειρογνομόνων, προγράμματα κατάρτισης, διαβουλεύσεις με τις αρχές των δικαιούχων, συνέδρια, διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη, δράσεις πληροφόρησης και επικοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων δράσεων πολυδεκτικής προβολής, και η θεσμική επικοινωνία για τις πολιτικές προτεραιότητες της Ένωσης. Οι δαπάνες μπορούν επίσης να καλύπτουν το κόστος

¹ COM(2023) 337 final.

άλλων υποστηρικτικών δραστηριοτήτων, όπως ο έλεγχος ποιότητας και η παρακολούθηση έργων ή προγραμμάτων επιτόπου και το κόστος της παροχής συμβουλών από ομοτίμους και από εμπειρογνώμονες για την αξιολόγηση και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων.

Οι άμεσες εκταμιεύσεις προς τους εθνικούς προϋπολογισμούς και η διάθεση κονδυλίων για τις επενδυτικές προτάσεις που υποβάλλονται προς γνωμοδότηση στο επιχειρησιακό συμβούλιο του WBIF θα εξαρτώνται από την πρόοδο και την εκπλήρωση των **όρων πληρωμής** που καθορίζονται στα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων των δικαιούχων. Οι όροι πληρωμής θα λάβουν τη μορφή ενός συνόλου ποιοτικών και ποσοτικών σταδίων και σχετικού χρονοδιαγράμματος για τις εκταμιεύσεις που συνδέονται με συγκεκριμένες κοινωνικοοικονομικές μεταρρυθμίσεις, ώστε να τονωθεί η ανάπτυξη, να τεθούν οι εταίροι σε πορεία βιώσιμης σύγκλισης και να προσανατολιστούν προς συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις που σχετίζονται με τις θεμελιώδεις αρχές της διαδικασίας διεύρυνσης, συμπεριλαμβανομένων του κράτους δικαίου, της καταπολέμησης της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος.

Η μακροοικονομική σταθερότητα, η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση, η διαφάνεια και η εποπτεία του προϋπολογισμού αποτελούν γενικούς όρους πληρωμής που πρέπει να πληρούνται για την αποδέσμευση κονδυλίων. **Οι πληρωμές θα πραγματοποιούνται σύμφωνα με σταθερό εξαμηνιαίο χρονοδιάγραμμα**, βάσει δεόντως αιτιολογημένων αιτημάτων αποδέσμευσης των κονδυλίων που υποβάλλουν οι δικαιούχοι και κατόπιν επαλήθευσης από την Επιτροπή της εκπλήρωσης των σχετικών όρων πληρωμής. Σε περίπτωση που δεν πληρούνται οι όροι πληρωμής, η Επιτροπή θα αναστέλλει ή θα αφαιρεί αντίστοιχο ποσό από την πληρωμή.

Η εκταμίευση των αντίστοιχων ανασταλόντων κονδυλίων μπορεί να πραγματοποιηθεί κατά τη διάρκεια 12 μηνών μετά την αρχική προθεσμία που ορίζεται στο θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν εκπληρωθεί οι όροι πληρωμής. Η προθεσμία αυτή θα πρέπει να παραταθεί σε 24 μήνες κατά το πρώτο έτος εφαρμογής. Ειδάλλως, το αντίστοιχο ποσό μπορεί να αφαιρεθεί από την κατανομή της δικαιούχου και να ανακατανεμηθεί μεταξύ των άλλων δικαιούχων κατά τα επόμενα έτη.

Για τη χρηματοδότηση που παρέχεται στους εθνικούς προϋπολογισμούς, προτείνεται ένα πολυεπίπεδο σύστημα ελέγχου και δικλίδων ελέγχου: πρώτον, εφόσον απαιτείται, η μεταρρύθμιση των συστημάτων ελέγχου και δικλίδων ελέγχου των δικαιούχων θα συμπεριληφθεί στο πλαίσιο των μεταρρυθμίσεων που προβλέπονται στα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων των χωρών· δεύτερον, η Επιτροπή θα είναι σε θέση να διενεργεί λεπτομερή εξέταση των εθνικών συστημάτων εκτέλεσης του προϋπολογισμού ανά πάσα στιγμή του κύκλου του έργου. Όταν η υλοποίηση πραγματοποιείται μέσω έμμεσης διαχείρισης ή μέσω συνδυασμού μέσων (WBIF), η Επιτροπή θα βασίζεται, πέραν των δικών της συστημάτων, στα συστήματα ελέγχου των οντοτήτων που αξιολογούνται κατά πυλώνες, στα οποία περιλαμβάνονται διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ή αναπτυξιακές τράπεζες των κρατών μελών της ΕΕ.

- **Συνέπεια με τις ισχύουσες διατάξεις στον τομέα πολιτικής**

Η στήριξη στο πλαίσιο της παρούσας διευκόλυνσης θα είναι συνεπής και συμπληρωματική προς άλλες μορφές διμερούς στήριξης για τα Δυτικά Βαλκάνια που παρέχεται μέσω άλλων μέσων της ΕΕ, ιδίως του ΜΠΒ ΙΙΙ. Θα αξιοποιήσει και θα ενισχύσει την τρέχουσα στήριξη και θα επιτρέψει στην περιοχή να επιταχύνει την εφαρμογή του οικονομικού και επενδυτικού σχεδίου για τα Δυτικά Βαλκάνια. Για να επιτευχθούν οι επιδιωκόμενοι στόχοι και σκοποί, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στους τομείς που είναι πιθανό να λειτουργήσουν ως κύριοι

πολλαπλασιαστές για την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη: συνδεσιμότητα, μεταφορές, ενέργεια, πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, καινοτομία, εκπαίδευση και ανάπτυξη δεξιοτήτων.

- **Συνέπεια με άλλες πολιτικές της Ένωσης**

Η εφαρμογή του κανονισμού θα είναι συνεπής με άλλους τομείς εξωτερικής δράσης και εξωτερικές πολιτικές (π.χ. διαπραγματεύσεις για τη διεύρυνση, προενταξιακή βοήθεια). Η διευκόλυνση θα συμπληρώσει τις προσπάθειες αυτές επιταχύνοντας την κοινωνικοοικονομική σύγκλιση της περιοχής με την ΕΕ στο πλαίσιο της προετοιμασίας για μελλοντική προσχώρηση στην Ένωση.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

- **Νομική βάση**

Η παρούσα πρόταση βασίζεται στο άρθρο 212 και στο άρθρο 322 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Υποβάλλεται από την Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 294 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- **Επικουρικότητα (σε περίπτωση μη αποκλειστικής αρμοδιότητας)**

Δεδομένου ότι σκοπός της προτεινόμενης διευκόλυνσης είναι να βοηθήσει τις δικαιούχους των Δυτικών Βαλκανίων να επιτύχουν σύγκλιση με την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο της πολιτικής διεύρυνσης, η Ένωση είναι η πλέον κατάλληλη για την παροχή της εν λόγω βοήθειας. Η προετοιμασία των υποψήφιων χωρών και δυνάμει υποψηφίων για προσχώρηση στην Ένωση μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα σε επίπεδο Ένωσης.

Δεδομένης της κλίμακας της απαιτούμενης συνδρομής, η ΕΕ είναι στη μοναδική θέση να παρέχει εξωτερική συνδρομή στα Δυτικά Βαλκάνια μακροπρόθεσμα με έγκαιρο, συντονισμένο και προβλέψιμο τρόπο. Η ΕΕ μπορεί να αξιοποιήσει τη δανειοληπτική της ικανότητα για να χορηγήσει δάνεια στα Δυτικά Βαλκάνια με ευνοϊκούς όρους, καθώς και να παράσχει μη επιστρεπτέα στήριξη και εγγυήσεις με πολυετή προοπτική.

Με την επιτόπια παρουσία της μέσω των αντιπροσωπειών της, η ΕΕ μπορεί να εξασφαλίσει πλήρη πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τις εξελίξεις που επηρεάζουν κάθε δικαιούχο. Αυτό επιτρέπει στην ΕΕ να είναι διαρκώς ενήμερη για τις νέες ανάγκες και συνθήκες και, ως εκ τούτου, να προσαρμόζει τη στήριξη ανάλογα με τις εξελισσόμενες ανάγκες, σε στενό συντονισμό με άλλους διμερείς ή πολυμερείς χορηγούς.

- **Αναλογικότητα**

Η πρόταση συνάδει με την αρχή της αναλογικότητας, καθώς περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο για την επίτευξη των δεδηλωμένων στόχων της σε ευρωπαϊκό επίπεδο και δεν υπερβαίνει το μέτρο που είναι αναγκαίο για τον σκοπό αυτόν.

Η διευκόλυνση προτείνεται ως στοχευμένη δράση για τη στήριξη της επιτάχυνσης των μεταρρυθμίσεων σε μια περιοχή που πρέπει να καλύψει την απόσταση που τη χωρίζει από την ΕΕ, ώστε να διασφαλιστεί η ομαλή και αμοιβαία επωφελής διεύρυνση της ΕΕ. Η δομή της βασίζεται, στο μέτρο του δυνατού, στην υφιστάμενη δομή στήριξης (ΜΠΒ III) ή στα ίδια μοντέλα χρηματοδότησης (π.χ. WBIF) ή ακόμη σε υφιστάμενα αλλά απλουστευμένα μέσα (μέσα βασισμένα στις επιδόσεις).

- **Επιλογή της νομικής πράξης**

Σύμφωνα με το άρθρο 212 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία καθορίζει τη συνήθη νομοθετική διαδικασία που θα χρησιμοποιηθεί για την υιοθέτηση μέτρων που αποβλέπουν στην υλοποίηση της συνεργασίας με τρίτες χώρες, η πρόταση έχει τη μορφή κανονισμού, ώστε να εξασφαλιστεί η ομοιόμορφη εφαρμογή της, ο δεσμευτικός χαρακτήρας της στο σύνολό της, και η άμεση εφαρμογή της.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- **Διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη**

Δεν κατέστη δυνατή η διεξαγωγή επίσημης διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη λόγω του επείγοντος χαρακτήρα της κατάρτισης της πρότασης, ώστε να μπορέσει να εγκριθεί εγκαίρως από τους συννομοθέτες για να καταστεί λειτουργική το 2024.

Η ΕΕ θα διασφαλίσει την κατάλληλη επικοινωνία και προβολή σχετικά με τους στόχους και τις δράσεις που υλοποιούνται στο πλαίσιο της παρούσας διευκόλυνσης, στα Δυτικά Βαλκάνια, εντός της Ένωσης και πέραν αυτής.

- **Εκτίμηση επιπτώσεων**

Λόγω του πολιτικού επείγοντος χαρακτήρα της πρότασης, δεν κατέστη δυνατή η διενέργεια εκτίμησης επιπτώσεων. Εντός τριών μηνών από την έγκριση της πρωτοβουλίας θα εκπονηθεί αναλυτικό έγγραφο με τη μορφή εγγράφου εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, στο οποίο θα παρουσιάζονται τα στοιχεία που τεκμηριώνουν την πρόταση.

- **Θεμελιώδη δικαιώματα**

Προϋπόθεση για τη χορήγηση στήριξης στο πλαίσιο του μέσου είναι να συνεχίσουν οι δικαιούχοι των Δυτικών Βαλκανίων να σέβονται τους αποτελεσματικούς δημοκρατικούς μηχανισμούς και τους θεσμούς της δημοκρατίας, στους οποίους περιλαμβάνονται το πολυκομματικό κοινοβουλευτικό σύστημα και το κράτος δικαίου, και να εγγυώνται τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες. Η δέσμευση για μεταρρυθμίσεις και η ισχυρή πολιτική βούληση που εξέφρασαν οι αρχές αποτελούν θετικές ενδείξεις, όπως επιβεβαιώνεται από την Επιτροπή στην αξιολόγηση της πορείας των προπαρασκευαστικών εργασιών των εταίρων για προσχώρηση στην ΕΕ, η οποία συμπεριλαμβάνεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής για τη δέσμη μέτρων για τη διεύρυνση του 2023.

4. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Οι μέγιστοι πόροι που θα διατεθούν μέσω της διευκόλυνσης θα ανέρχονται σε 6 δισ. EUR για την περίοδο 2024-2027 για όλα τα είδη στήριξης, εκ των οποίων μη επιστρεπτέα στήριξη ύψους 2 δισ. EUR και δάνεια με ευνοϊκούς όρους ύψους 4 δισ. EUR που θα παρασχεθούν από την Ένωση.

Όσον αφορά τη συνιστώσα επιχορηγήσεων, η διευκόλυνση θα χρηματοδοτείται από τους πρόσθετους πόρους που προτείνονται στο πλαίσιο του τομέα 6 του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ) στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αναθεώρησης του ΠΔΠ. Η

τροποποίηση του κανονισμού για το ΠΔΠ προβλέπει πρόσθετο ποσό ύψους 2 δισ. EUR που διατίθεται στο πλαίσιο του τομέα 6 για τη βοήθεια στα Δυτικά Βαλκάνια.

Οι προβλέψεις για τα δάνεια θα περιλαμβάνονται στο κοινό ταμείο προβλέψεων με συντελεστή προβλέψεων 9 % και οι προβλέψεις θα χρηματοδοτηθούν από τα 2 δισ. EUR που προτείνονται στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αναθεώρησης του ΠΔΠ, τα οποία θα αποτελέσουν το κονδύλιο της διευκόλυνσης.

Το 1,5 % της συνιστώσας της μη επιστρεπτέας στήριξης (30 εκατ. EUR) θα διατεθεί σε δαπάνες τεχνικής και διοικητικής βοήθειας που σχετίζονται με τη διαχείριση της διευκόλυνσης, μεταξύ των οποίων η παρακολούθηση, η επικοινωνία, ο έλεγχος και η αξιολόγηση.

Το υπόλοιπο μέρος της μη επιστρεπτέας στήριξης, καθώς και η δανειακή συνιστώσα, θα χορηγηθούν με βάση τον τύπο που παρατίθεται στο παράρτημα I, ο οποίος συνδυάζει το μερίδιο του πληθυσμού μιας δικαιούχου επί του συνολικού πληθυσμού της περιοχής των Δυτικών Βαλκανίων και το μέσο κατά κεφαλήν ΑΕΠ για την περιοχή των Δυτικών Βαλκανίων επί του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της αντίστοιχης δικαιούχου, με στάθμιση των δύο παραγόντων 60 % και 40 % αντίστοιχα.

5. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

• Εφαρμογή, παρακολούθηση, αξιολόγηση και υποβολή εκθέσεων

Ο κανονισμός θεσπίζει λεπτομερείς διατάξεις σχετικά με την εφαρμογή, την παρακολούθηση, την υποβολή εκθέσεων και την αξιολόγηση.

Η εφαρμογή στο πλαίσιο του μέσου πραγματοποιείται με τις μορφές και τις μεθόδους υλοποίησης που καθορίζονται στον δημοσιονομικό κανονισμό.

Η Επιτροπή θα παρακολουθεί συνεχώς την υλοποίηση της διευκόλυνσης. Με πλήρη τήρηση των Συνθηκών, οι υπηρεσίες της Επιτροπής θα συνεργαστούν με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (EYED) στο πλαίσιο της υλοποίησης της διευκόλυνσης για τη διασφάλιση της συνέπειας της εξωτερικής δράσης της Ένωσης. Όσον αφορά τη Σερβία και το Κόσοβο, ο ύπατος εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας / αντιπρόεδρος της Επιτροπής, υπό την ιδιότητά του ως διαμεσολαβητή του διαλόγου για την εξομάλυνση των σχέσεων μεταξύ Σερβίας και Κοσόβου, θα παρουσιάσει την αξιολόγησή του.

Οι δικαιούχοι θα πρέπει να θέσουν σε εφαρμογή σύστημα παρακολούθησης βάσει κριτηρίων που καθορίζονται από την Επιτροπή και θα οφείλουν να υποβάλλουν ετησίως έκθεση στην Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή των οικείων θεματολογίων μεταρρυθμίσεων. Η υποχρέωση αυτή θα περιλαμβάνει την υποβολή εκθέσεων σχετικά με την επίτευξη και την πρόοδο προς την επίτευξη των δεδηλωμένων στόχων των θεματολογίων μεταρρυθμίσεων, σχετικά με τις βελτιώσεις των οικείων συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, την εκτέλεση του προϋπολογισμού, καθώς και σχετικά με τυχόν αχρεωστήτως καταβληθέντα ή μη ορθώς χρησιμοποιηθέντα ποσά, τα οποία τελικά ανακτήθηκαν από την ΕΕ.

Η Επιτροπή θα υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην επιτροπή που αναφέρεται στο άρθρο 27 του κανονισμού ετήσια εκτίμηση της εκτέλεσης των κονδυλίων που παρέχονται στο πλαίσιο της διευκόλυνσης.

Η Επιτροπή θα διενεργήσει επίσης εκ των υστέρων αξιολόγηση του κανονισμού.

- **Αναλυτική επεξήγηση των επιμέρους διατάξεων της πρότασης**

Με τον παρόντα κανονισμό θεσπίζεται η διευκόλυνση μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης για τα Δυτικά Βαλκάνια.

Το κεφάλαιο I (Γενικές διατάξεις) καλύπτει το αντικείμενο της διευκόλυνσης (άρθρο 1), τους ορισμούς (άρθρο 2), τους γενικούς και ειδικούς στόχους της διευκόλυνσης (άρθρο 3), τις γενικές αρχές (άρθρο 4) και τις προϋποθέσεις για τη στήριξη (άρθρο 5).

Το κεφάλαιο II καθορίζει τις λεπτομέρειες χρηματοδότησης και υλοποίησης της διευκόλυνσης. Το άρθρο 6 καθορίζει i) το χρηματοδοτικό κονδύλιο της διευκόλυνσης υπό μορφή μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης και τεχνικής και διοικητικής βοήθειας· και ii) τη στήριξη υπό μορφή δανείων. Το άρθρο 7 περιγράφει λεπτομερώς τις μορφές υλοποίησης της διευκόλυνσης, δηλαδή την άμεση και έμμεση διαχείριση σύμφωνα με τον δημοσιονομικό κανονισμό. Το άρθρο 8 καθορίζει τους κανόνες επιλεξιμότητας και προέλευσης που ισχύουν για τη διευκόλυνση, ενώ παράλληλα ορίζει ότι οι κανόνες για τις διαδικασίες ανάθεσης είναι δυνατόν να περιορίζονται λόγω της φύσης μιας δραστηριότητας ή όταν μια δραστηριότητα επηρεάζει την ασφάλεια και τη δημόσια τάξη. Τα άρθρα 9 καλύπτει τη συμφωνία διευκόλυνσης που θα συναφθεί μεταξύ της Επιτροπής και των δικαιούχων, η οποία καθορίζει ιδίως τις διατάξεις ελέγχου και δικλίδων ελέγχου, καθώς και τις υποχρεώσεις και τους όρους για την εκταμίευση των πληρωμών. Οι προβλέψεις για τις μεταφορές, τις ετήσιες δόσεις και τις πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων καλύπτονται από το άρθρο 10.

Στο κεφάλαιο III (Θεματολογία μεταρρυθμίσεων) περιγράφονται λεπτομερώς οι απαιτήσεις και οι βάσεις για τη διαμόρφωση των θεματολογίων μεταρρυθμίσεων (άρθρο 11) και οι γενικές αρχές χρηματοδότησης, συμπεριλαμβανομένων των όρων πληρωμής για τις εκταμιεύσεις (άρθρο 12). Το άρθρο 13 περιγράφει λεπτομερώς τα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων που πρέπει να υποβάλουν οι δικαιούχοι, τη σχετική διαδικασία και τα στοιχεία που θα πρέπει να περιλαμβάνουν τα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων, συμπεριλαμβανομένων των μεταρρυθμίσεων και των τομέων επενδύσεων που θα χρηματοδοτηθούν από τη διευκόλυνση, καθώς και τα συστήματα για την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη αντιμετώπιση παρατυπιών, απάτης, διαφθοράς και συγκρούσεων συμφερόντων, κατά τη χρήση των κονδυλίων που παρέχονται στο πλαίσιο της διευκόλυνσης.

Η Επιτροπή θα προβεί στην αξιολόγηση των θεματολογίων μεταρρυθμίσεων σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 14 και θα λάβει εκτελεστική απόφαση, όπως περιγράφεται στο άρθρο 15, η οποία θα καθορίζει, μεταξύ άλλων, το ενδεικτικό ποσό της δανειακής στήριξης που θα εκταμιευθεί σε συνάρτηση με την ικανοποιητική εκπλήρωση των όρων πληρωμής, την προθεσμία για την εν λόγω εκπλήρωση και την προχρηματοδότηση για την οποία οι δικαιούχοι θα είναι επιλέξιμοι. Το άρθρο 16 προβλέπει τη δυνατότητα της Επιτροπής ή των δικαιούχων να υποβάλουν πρόταση για την τροποποίηση του θεματολογίου μεταρρυθμίσεων.

Το άρθρο 17 καλύπτει τις δανειακές συμβάσεις που θα συναφθούν μεταξύ της Επιτροπής και κάθε δικαιούχου, καθώς και τους κανόνες που διέπουν τον δανεισμό από την Επιτροπή στις αγορές, ενώ το άρθρο 18 καθορίζει τον συντελεστή προβλέψεων και τη διαδικασία αναθεώρησής του. Το άρθρο 19 προβλέπει τον μηχανισμό για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων στο πλαίσιο της διευκόλυνσης μέσω του επενδυτικού πλαισίου για τα Δυτικά Βαλκάνια.

Οι κανόνες για την καταβολή προχρηματοδότησης στις δικαιούχους, με την επιφύλαξη της τήρησης των προϋποθέσεων που περιγράφονται στο άρθρο 5, καθορίζονται στο άρθρο 20. Το άρθρο 21 περιγράφει λεπτομερώς τη διαδικασία για τις εκταμιεύσεις μετά την εκπλήρωση αμοτερότων των γενικών όρων που σχετίζονται με τη μακροοικονομική σταθερότητα, τη χρηστή διαχείριση των δημόσιων οικονομικών, τη διαφάνεια και την εποπτεία του προϋπολογισμού, καθώς και των όρων πληρωμής που προβλέπονται στα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων.

Οι πληρωμές θα πραγματοποιούνται σε εξαμηνιαία βάση, μετά την υποβολή από τη δικαιούχο αιτήματος αποδέσμευσης των κονδυλίων που να αποδεικνύει την ικανοποιητική εκπλήρωση των σχετικών όρων πληρωμής, με τη μορφή ποιοτικών και ποσοτικών μέτρων που πρόκειται να ληφθούν. Σε περίπτωση αρνητικής αξιολόγησης από την Επιτροπή, παρακρατείται μέρος του ποσού που αντιστοιχεί στους όρους πληρωμής που δεν πληρούνται. Η αποδέσμευση των παρακρατηθέντων κονδυλίων θα είναι δυνατή μόνον εφόσον η δικαιούχος αιτιολογήσει δεόντως, στο πλαίσιο του μεταγενέστερου αιτήματος αποδέσμευσης των κονδυλίων, ότι έχει λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει την ικανοποιητική εκπλήρωση των σχετικών όρων πληρωμής. Σε αντίθετη περίπτωση, η Επιτροπή μπορεί να ανακαταναείμει τα ποσά μεταξύ άλλων δικαιούχων. Το εν λόγω άρθρο ορίζει επίσης ότι δεν θα καταβληθεί κανένα ποσό για ποιοτικά ή ποσοτικά στάδια που δεν έχουν εκπληρωθεί έως την 31η Δεκεμβρίου 2028, ενώ εξουσιοδοτεί την Επιτροπή να μειώσει τα ποσά εάν τίγονται τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης ή εάν οι δικαιούχοι αθετούν σοβαρά υποχρέωση που απορρέει από τις συμφωνίες που έχουν συναφθεί στο πλαίσιο της διευκόλυνσης.

Το κεφάλαιο IV (Προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης) καθορίζει τις διατάξεις που πρέπει να ακολουθούν η Επιτροπή και οι δικαιούχοι ώστε να διασφαλίζεται ο αποτελεσματικός έλεγχος όσον αφορά την υλοποίηση της διευκόλυνσης. Το άρθρο 22 περιγράφει λεπτομερώς τις υποχρεώσεις που πρέπει να αντικατοπτρίζονται στις συμφωνία διευκόλυνσης και στη δανειακή σύμβαση, στις συμφωνίες χρηματοδότησης και στις δανειακές συμβάσεις, οι οποίες θα περιλαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της απάτης, της διαφθοράς, των συγκρούσεων συμφερόντων και των παρατυπιών που τίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, για την αποφυγή της διπλής χρηματοδότησης και την κίνηση δικαστικών διαδικασιών για την ανάκτηση μη ορθώς χρησιμοποιηθέντων κονδυλίων, για τη συλλογή επαρκών δεδομένων σχετικά με τους αποδέκτες των κονδυλίων στο πλαίσιο της διευκόλυνσης και τα δικαιώματα που πρέπει να παρέχονται στην Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) και την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (EPPO), κατά περίπτωση. Το άρθρο αυτό παρέχει επίσης στην Επιτροπή το δικαίωμα να μειώνει ή να ανακτά ποσά εάν τίγονται τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης ή εάν οι δικαιούχοι αθετούν σοβαρά υποχρέωση που απορρέει από τις συμφωνίες που έχουν συναφθεί στο πλαίσιο της διευκόλυνσης. Το άρθρο 23 ορίζει τις διατάξεις για τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου των δικαιούχων.

Το κεφάλαιο V (Παρακολούθηση, υποβολή εκθέσεων και αξιολόγηση) καλύπτει τις διατάξεις για τον καθορισμό των πλαισίων δεικτών και αποτελεσμάτων που χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση (άρθρο 24) και την εκ των υστέρων αξιολόγηση της διευκόλυνσης (άρθρο 25).

Το κεφάλαιο VI (Τελικές διατάξεις) καθορίζει την άσκηση της εξουσιοδότησης όσον αφορά τον συντελεστή προβλέψεων (άρθρο 26), τη διαδικασία επιτροπολογίας (άρθρο 27), τις διατάξεις για την ενημέρωση, την επικοινωνία και τη δημοσιότητα (άρθρο 28) και την έναρξη ισχύος (άρθρο 29).

Πρόταση

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με τη θέσπιση της διευκόλυνσης μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης για τα Δυτικά Βαλκάνια

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 212 και το άρθρο 322 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη του Ελεγκτικού Συνεδρίου,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Είναι προς το κοινό συμφέρον της Ένωσης και των εταίρων της στα Δυτικά Βαλκάνια² να προωθηθούν οι προσπάθειες για τη μεταρρύθμιση του πολιτικού, του νομικού και του οικονομικού συστήματος των εν λόγω εταίρων, με σκοπό την ένταξή τους στην Ένωση. Η προοπτική της προσχώρησης στην Ένωση έχει ισχυρό μετασχηματιστικό αντίκτυπο, διότι ενσωματώνει θετικές δημοκρατικές, πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές.
- (2) Είναι αναγκαίο να επισπευσθούν ορισμένα από τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από την ιδιότητα του μέλους της Ένωσης πριν από την προσχώρηση. Η οικονομική σύγκλιση βρίσκεται στο επίκεντρο αυτών των οφελών. Επί του παρόντος η σύγκλιση των Δυτικών Βαλκανίων όσον αφορά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ, εκφρασμένο σε μονάδες αγοραστικής δύναμης, παραμένει χαμηλή, κυμαινόμενη μεταξύ 30 % και 50 % του μέσου όρου της ΕΕ, και δεν σημειώνει αρκετά ταχεία πρόοδο.
- (3) Για να μειωθεί αυτή η ανισότητα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με σχέδιο ανάπτυξης για τα Δυτικά Βαλκάνια, το οποίο στηρίζεται σε τέσσερις πυλώνες: α) αύξηση της ενσωμάτωσης στην ενιαία αγορά της ΕΕ· β) ενίσχυση της περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης, με βάση τους κανόνες και τα πρότυπα της ΕΕ, μέσω της πλήρους εφαρμογής του υφιστάμενου σχεδίου δράσης για την κοινή περιφερειακή αγορά· γ) εμβάθυνση των μεταρρυθμίσεων με στόχο την επιτάχυνση της ανάπτυξης στην περιοχή, την προώθηση της οικονομικής σύγκλισης και την ενίσχυση της περιφερειακής σταθερότητας· και δ) θέσπιση νέου χρηματοδοτικού μέσου: της διευκόλυνσης μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης για τα Δυτικά Βαλκάνια.

² Αλβανία, Βόρεια Μακεδονία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Κόσοβο*, Μαυροβούνιο και Σερβία.

* Η ονομασία αυτή χρησιμοποιείται με επιφύλαξη των θέσεων ως προς το καθεστώς και συνάδει με την απόφαση 1244/1999 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και τη γνώμη του Διεθνούς Δικαστηρίου σχετικά με τη διακήρυξη της ανεξαρτησίας του Κοσόβου.

- (4) Η εφαρμογή του εν λόγω σχεδίου ανάπτυξης απαιτεί αυξημένη χρηματοδότηση στο πλαίσιο ενός ειδικού νέου χρηματοδοτικού μέσου, της διευκόλυνσης μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης, προκειμένου να βοηθηθεί η περιοχή στην υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων που προάγουν την ανάπτυξη, της περιφερειακής ολοκλήρωσης και της κοινής περιφερειακής αγοράς.
- (5) Για να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση, όσον αφορά τους τομείς επενδύσεων, στους τομείς που είναι πιθανό να λειτουργήσουν ως κύριοι πολλαπλασιαστές για την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη: συνδεσιμότητα, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών, ενέργεια, πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, εκπαίδευση και ανάπτυξη δεξιοτήτων.
- (6) Οι υποδομές μεταφορών είναι απαραίτητες για να βελτιωθεί η συνδεσιμότητα μεταξύ των εταίρων των Δυτικών Βαλκανίων και με την ΕΕ. Θα πρέπει να συμβάλλουν στην ένταξη της περιοχής στην Ένωση. Στην πρότασή της για την αναθεώρηση του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών (ΔΕΔ-M), η Επιτροπή συμπεριέλαβε έναν νέο διάδρομο που διασχίζει την περιοχή των Δυτικών Βαλκανίων (διάδρομος Δυτικής – Ανατολικής Μεσογείου). Το δίκτυο ΔΕΔ-M θα πρέπει να αποτελεί το σημείο αναφοράς για τη χρηματοδότηση των υποδομών μεταφορών στην περιοχή.
- (7) Η διευκόλυνση θα πρέπει να στηρίζει τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που προάγουν την πορεία των δικαιούχων προς τον ψηφιακό μετασχηματισμό της οικονομίας και της κοινωνίας σύμφωνα με το όραμα της ΕΕ για το 2030 που παρουσιάζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ψηφιακή Πυξίδα 2030: η ευρωπαϊκή οδός για την ψηφιακή δεκαετία»³. Επιδίωξή της θα πρέπει να είναι να καταστήσει ευκολότερη την επίτευξη των γενικών και των ψηφιακών στόχων όσον αφορά την Ένωση. Όπως αναφέρει η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της, της 15ης Ιουνίου 2023⁴, η εργαλειοθήκη για την κυβερνοασφάλεια των δικτύων πέμπτης γενιάς (5G) θα πρέπει να αποτελέσει το σημείο αναφοράς για τη χρηματοδότηση της ΕΕ με σκοπό τη διασφάλιση της ασφάλειας, της ανθεκτικότητας και της προστασίας της ακεραιότητας των ψηφιακών υποδομών στην περιοχή.
- (8) Η ενωσιακή στήριξη στο πλαίσιο της διευκόλυνσης δεν θα πρέπει να αντικαταστήσει τη διμερή και την περιφερειακή στήριξη που παρέχεται δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1529 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁵, με εστίαση στην προετοιμασία των δικαιούχων για την προσχώρηση στην Ένωση, αλλά να τη συμπληρώσει και να προστεθεί σε αυτή, χρησιμοποιώντας παράλληλα ήδη υφιστάμενους μηχανισμούς και δομές, όπου είναι δυνατόν. Η προσέγγιση θα πρέπει να βασίζεται στην υφιστάμενη μεθοδολογία διεύρυνσης, ιδίως στην αναθεωρημένη μεθοδολογία του 2020⁶, και στο οικονομικό και επενδυτικό σχέδιο⁷ του ίδιου έτους.
- (9) Η στήριξη στο πλαίσιο της διευκόλυνσης θα πρέπει να παρασχεθεί για την επίτευξη γενικών και ειδικών στόχων, βάσει καθορισμένων κριτηρίων και με σαφείς όρους πληρωμής. Οι γενικοί στόχοι της διευκόλυνσης θα πρέπει να είναι η επιτάχυνση της περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης, η σταδιακή ενσωμάτωση στην ενιαία αγορά της Ένωσης, η κοινωνικοοικονομική σύγκλιση των οικονομιών των Δυτικών

³ COM(2021) 118 final.

⁴ «Εφαρμογή της εργαλειοθήκης κυβερνοασφάλειας 5G», COM(2023) 4049 final.

⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1529 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Σεπτεμβρίου 2021, για τη θέσπιση του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ III) (ΕΕ L 330 της 20.9.2021, σ. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj>).

⁶ COM(2022) 57 final.

⁷ COM(2020) 641 final.

Βαλκανίων και η ευθυγράμμιση με τη νομοθεσία, τους κανόνες, τα πρότυπα, τις πολιτικές και τις πρακτικές της Ένωσης με σκοπό την προσχώρηση στην Ένωση. Η διευκόλυνση θα πρέπει επίσης να συμβάλλει στην επιτάχυνση των μεταρρυθμίσεων που σχετίζονται με τις θεμελιώδεις αρχές της διαδικασίας διεύρυνσης, μεταξύ των οποίων το κράτος δικαίου, οι δημόσιες συμβάσεις και ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων, η διαχείριση των δημόσιων οικονομικών και η καταπολέμηση της διαφθοράς. Οι στόχοι αυτοί θα πρέπει να επιδιωχθούν με αμοιβαία ενισχυτικό τρόπο.

- (10) Η διευκόλυνση θα πρέπει να προωθεί τις αρχές της αποτελεσματικότητας της ανάπτυξης, με τήρηση της προσθετικότητας ως προς τη στήριξη που παρέχεται στο πλαίσιο άλλων προγραμμάτων και μέσων της Ένωσης και με επιδίωξη την αποφυγή επικαλύψεων μεταξύ της συνδρομής βάσει του παρόντος κανονισμού και άλλης συνδρομής που παρέχεται από την Ένωση, τα κράτη μέλη, τρίτες χώρες, πολυμερείς και περιφερειακούς οργανισμούς και οντότητες.
- (11) Η διευκόλυνση θα πρέπει να διασφαλίζει τη συνέπεια με τους γενικούς στόχους της εξωτερικής δράσης της Ένωσης και να υποστηρίζει τους στόχους αυτούς, όπως ορίζονται στο άρθρο 21 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, συμπεριλαμβανομένου του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ. Ειδικότερα, θα διασφαλίζει την προστασία και την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το κράτος δικαίου.
- (12) Οι δραστηριότητες στο πλαίσιο της διευκόλυνσης θα πρέπει να στηρίζουν την πρόοδο προς την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, τη συμφωνία του Παρισιού και τη Σύμβαση-Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή, τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τη βιολογική ποικιλότητα και τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της απερίμενης, και δεν θα πρέπει να συμβάλλουν στην περιβαλλοντική υποβάθμιση ή να προκαλούν βλάβη στο περιβάλλον ή στο κλίμα. Τα μέτρα που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο της διευκόλυνσης θα πρέπει να συνάδουν με τα εθνικά σχέδια των δικαιούχων για την ενέργεια και το κλίμα, την εθνικά καθορισμένη συνεισφορά τους και τη φιλοδοξία για επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Η διευκόλυνση θα πρέπει να συμβάλλει στη δράση μετριασμού και στην ικανότητα προσαρμογής στις δυσμενείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και να ενισχύει την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή.
- (13) Η εφαρμογή του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να διέπεται από τις αρχές της ισότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων, όπως ορίζονται στις στρατηγικές της Ένωσης για την ισότητα. Θα πρέπει να προωθεί την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών και των κοριτσιών και να επιδιώκει την προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών σύμφωνα με τα σχέδια δράσης της ΕΕ για θέματα φύλου και τα σχετικά συμπεράσματα του Συμβουλίου και τις διεθνείς συμβάσεις. Η υλοποίηση της διευκόλυνσης θα πρέπει να συνάδει με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και να διασφαλίζει την προσβασιμότητα στις επενδύσεις και την τεχνική συνδρομή που παρέχει.
- (14) Ο παρών κανονισμός θα πρέπει επομένως να προάγει το πράσινο θεματολόγιο για τα Δυτικά Βαλκάνια⁸ ενισχύοντας την προστασία του περιβάλλοντος, συμβάλλοντας στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και αυξάνοντας την ανθεκτικότητα απέναντί

⁸ SWD(2020)223 final της 6.10.2020.

της, καθώς και επιταχύνοντας τη μετάβαση προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

- (15) Λαμβανομένης υπόψη της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας ως στρατηγικής βιώσιμης ανάπτυξης της Ένωσης και της σημασίας που έχει η αντιμετώπιση των στόχων για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί στη διοργανική συμφωνία, η διευκόλυνση θα πρέπει να συμβάλλει στην επίτευξη του συνολικού στόχου που συνίσταται στη διάθεση του 30 % των δαπανών του προϋπολογισμού της Ένωσης για τη στήριξη των κλιματικών στόχων, καθώς και του 7,5 % το 2024 και του 10 % το 2026 και το 2027 για στόχους βιοποικιλότητας. Τουλάχιστον το 37 % της μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης που διοχετεύεται μέσω του WBIF θα πρέπει να αντιστοιχεί σε κλιματικούς στόχους. Η διευκόλυνση θα πρέπει να στηρίζει δραστηριότητες που σέβονται πλήρως τα κλιματικά και περιβαλλοντικά πρότυπα και προτεραιότητες της Ένωσης και την αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» κατά την έννοια του άρθρου 17 του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852⁹.
- (16) Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τις δικαιούχους, θα πρέπει να συμβάλλει στην αύξηση της διαφάνειας και της λογοδοσίας κατά την παροχή της συνδρομής, μεταξύ άλλων με την εφαρμογή κατάλληλων συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και πολιτικών για την καταπολέμηση της απάτης. Η στήριξη στο πλαίσιο της διευκόλυνσης θα πρέπει να διατίθεται υπό τις προϋποθέσεις ότι έκαστη από τις δικαιούχους εξακολουθεί να σέβεται και να τηρεί τους ουσιαστικούς μηχανισμούς και θεσμούς της δημοκρατίας, στους οποίους περιλαμβάνονται το πολυκομματικό κοινοβουλευτικό σύστημα και το κράτος δικαίου, και να εγγυάται τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες. Μια άλλη προϋπόθεση θα πρέπει να είναι να συμμετέχουν εποικοδομητικά η Σερβία και το Κόσοβο στην εξομάλυνση των σχέσεών τους με σκοπό την πλήρη εφαρμογή όλων των αντίστοιχων υποχρεώσεών τους που απορρέουν από τη συμφωνία για την πορεία προς την εξομάλυνση και το παράρτημα εφαρμογής της, καθώς και από όλες τις προηγούμενες συμφωνίες διαλόγου, και να συμμετάσχουν σε διαπραγματεύσεις για τη συνολική συμφωνία εξομάλυνσης των σχέσεων.
- (17) Το συνολικό μέγιστο ποσό για την ενωσιακή στήριξη μέσω της διευκόλυνσης θα πρέπει να ανέρχεται σε 6 δισ. EUR σε τρέχουσες τιμές για την περίοδο από το 2024 έως το 2027, εκ των οποίων έως 2 δισ. EUR σε μη επιστρεπτέα στήριξη και 4 δισ. EUR σε δάνεια χρηματοδοτικής συνδρομής με ευνοϊκούς όρους που παρέχονται από την Ένωση και τροφοδοτούνται από τα 2 δισ. EUR. Τουλάχιστον το ήμισυ του συνολικού ποσού θα πρέπει να διατεθεί μέσω του πλαισίου επενδύσεων για τα Δυτικά Βαλκάνια (WBIF), συμπεριλαμβανομένου ολόκληρου του ποσού της μη επιστρεπτέας στήριξης, μείον το 1,5 % της τεχνικής βοήθειας και των ποσών που απαιτούνται για τις προβλέψεις για τα δάνεια.
- (18) Ο παρών κανονισμός καθορίζει, για το σύνολο της διάρκειας της παρούσας διευκόλυνσης, χρηματοδοτικό κονδύλιο που αποτελεί, για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, προνομιακή αναφορά κατά την ετήσια διαδικασία του προϋπολογισμού, κατά την έννοια του σημείου 18 της διοργανικής συμφωνίας της 16ης Δεκεμβρίου 2020 μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου της

⁹

Κανονισμός (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2020, σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088 (ΕΕ L 198 της 22.6.2020, σ. 13).

Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για τη δημοσιονομική πειθαρχία, τη συνεργασία σε δημοσιονομικά θέματα και τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση, καθώς και για τους νέους ιδίους πόρους, συμπεριλαμβανομένου χάρτη πορείας για την εισαγωγή νέων ιδίων πόρων.

- (19) Η δημοσιονομική υποχρέωση από δάνεια στο πλαίσιο της παρούσας διευκόλυνσης δεν θα πρέπει να υποστηρίζεται από την εγγύηση εξωτερικής δράσης, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 31 παράγραφος 3 δεύτερη περίοδος του κανονισμού (ΕΕ) 2021/947. Η στήριξη υπό μορφή δανείου που χορηγείται στο πλαίσιο της παρούσας διευκόλυνσης θα πρέπει να συνιστά χρηματοδοτική συνδρομή κατά την έννοια του άρθρου 220 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046. Για κάθε δικαιούχο θα πρέπει να υπολογίζεται ενδεικτικό ποσό χρηματοδότησης με βάση τον τύπο που καθορίζεται στο παράρτημα I, ο οποίος συνδυάζει το μερίδιο του πληθυσμού μιας δικαιούχου επί του συνολικού πληθυσμού της περιοχής των Δυτικών Βαλκανίων και το μέσο κατά κεφαλήν ΑΕΠ για την περιοχή των Δυτικών Βαλκανίων επί του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της αντίστοιχης δικαιούχου, με στάθμιση των δύο παραγόντων 60 % και 40 % αντίστοιχα. Εάν δεν πληρούνται οι όροι πληρωμής για την αποδέσμευση των κονδυλίων, η Επιτροπή μπορεί να αναδιανείμει μέρος ή το σύνολο του ποσού σε άλλες δικαιούχους.
- (20) Στον παρόντα κανονισμό θα πρέπει να εφαρμόζονται οι οριζόντιοι δημοσιονομικοί κανόνες που εγκρίνονται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο βάσει του άρθρου 322 της ΣΛΕΕ. Οι εν λόγω κανόνες θεσπίζονται στον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁰ και καθορίζουν ιδίως τη διαδικασία κατάρτισης και εκτέλεσης του προϋπολογισμού μέσω επιχορηγήσεων, προμηθειών, έμμεσης διαχείρισης, χρηματοδοτικής συνδρομής, συνδυαστικών πράξεων και της καταβολής των αμοιβών των εξωτερικών εμπειρογνομόνων, προβλέπουν δε ελέγχους της ευθύνης των οικονομικών φορέων.
- (21) Περιορισμοί επιλεξιμότητας στις διαδικασίες χορήγησης στο πλαίσιο της διευκόλυνσης θα πρέπει να επιτρέπονται λόγω του ειδικού χαρακτήρα της δραστηριότητας ή όταν η δραστηριότητα επηρεάζει την ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη.
- (22) Για να διασφαλιστεί η αποδοτική υλοποίηση της διευκόλυνσης, συμπεριλαμβανομένης της ευκολότερης ένταξης των δικαιούχων των Δυτικών Βαλκανίων στις ευρωπαϊκές αξιακές αλυσίδες, όλες οι προμήθειες και τα υλικά που χρηματοδοτούνται και αποτελούν αντικείμενο προμήθειας στο πλαίσιο της παρούσας διευκόλυνσης θα πρέπει να προέρχονται από κράτη μέλη, δικαιούχους, συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, χώρες που καλύπτονται από το παράρτημα I του κανονισμού (ΕΕ) 2021/947 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹¹ και το παράρτημα I του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1529 και χώρες

¹⁰ Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 2018, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1296/2013, (ΕΕ) αριθ. 1301/2013, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθ. 1304/2013, (ΕΕ) αριθ. 1309/2013, (ΕΕ) αριθ. 1316/2013, (ΕΕ) αριθ. 223/2014, (ΕΕ) αριθ. 283/2014 και της απόφασης αριθ. 541/2014/ΕΕ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/20 (ΕΕ L 193 της 30.7.2018, σ. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>).

¹¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/947 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση Μηχανισμού Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας — Παγκόσμια Ευρώπη, για την τροποποίηση και κατάργηση της απόφασης αριθ. 466/2014/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) 2017/1601 του Ευρωπαϊκού

για τις οποίες η Επιτροπή καθιερώνει αμοιβαία πρόσβαση σε εξωτερική βοήθεια στις δικαιούχους, εκτός εάν οι προμήθειες και τα υλικά δεν μπορούν να προέρχονται υπό εύλογους όρους από οποιαδήποτε από τις εν λόγω χώρες.

- (23) Παράλληλα με την τήρηση της αρχής ότι ο προϋπολογισμός της Ένωσης καθορίζεται σε ετήσια βάση, θα πρέπει να διασφαλιστεί η δυνατότητα εφαρμογής των δυνατοτήτων ευελιξίας σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 για άλλες πολιτικές, μεταξύ άλλων για μεταφορές και εκ νέου δεσμεύσεις κονδυλίων, ώστε να διασφαλιστεί η αποδοτική χρήση των κονδυλίων της Ένωσης, με αποτέλεσμα τη μεγιστοποίηση των κονδυλίων της Ένωσης που διατίθενται στο πλαίσιο της διευκόλυνσης.
- (24) Η εφαρμογή της διευκόλυνσης για τα Δυτικά Βαλκάνια θα πρέπει να υποστηρίζεται από ένα συνεκτικό και ιεραρχημένο σύνολο στοχευμένων μεταρρυθμίσεων και επενδυτικών προτεραιοτήτων σε κάθε δικαιούχο των Δυτικών Βαλκανίων (θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων), το οποίο θα παρέχει ένα πλαίσιο για την τόνωση της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης, διατυπωμένο με σαφήνεια και ευθυγραμμισμένο με τις απαιτήσεις προσχώρησης στην Ένωση. Το θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων θα χρησιμεύσει ως γενικό πλαίσιο για την επίτευξη των στόχων της παρούσας διευκόλυνσης.
- (25) Η εκταμίευση της ενωσιακής στήριξης θα πρέπει να εξαρτάται από τη συμμόρφωση με τους όρους πληρωμής και από τη μετρήσιμη πρόοδο στην υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων που προβλέπονται στα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων, τα οποία αξιολογούνται και εγκρίνονται επίσημα από την Επιτροπή. Η αποδέσμευση κονδυλίων θα πρέπει να διαρθρωθεί αναλόγως και να αντικατοπτρίζει τους στόχους της διευκόλυνσης.
- (26) Τα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων θα πρέπει να περιλαμβάνουν στοχευμένα μεταρρυθμιστικά μέτρα και επενδυτικούς τομείς προτεραιότητας, τα οποία θα συνοδεύονται από όρους πληρωμής με τη μορφή ποιοτικών και ποσοτικών σταδίων που θα καταδεικνύουν την ικανοποιητική πρόοδο ή την ολοκλήρωση των εν λόγω μέτρων, καθώς και ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα για την εφαρμογή των εν λόγω μέτρων. Τα στάδια αυτά θα πρέπει να προγραμματιστούν το αργότερο έως την 31η Αυγούστου 2027, παρότι η συνολική ολοκλήρωση των μέτρων στα οποία αναφέρονται μπορεί να επεκταθεί πέραν του 2027, αλλά όχι αργότερα από την 31η Δεκεμβρίου 2028.
- (27) Τα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν επεξήγηση του συστήματος της δικαιούχου για την αποτελεσματική πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση παρατυπιών, διαφθοράς, απάτης και συγκρούσεων συμφερόντων κατά τη χρήση των κονδυλίων που παρέχονται στο πλαίσιο της διευκόλυνσης, και τις ρυθμίσεις που αποσκοπούν στην αποφυγή της διπλής χρηματοδότησης από τη διευκόλυνση και άλλα προγράμματα της Ένωσης, καθώς και από άλλους χορηγούς.
- (28) Τα μέτρα στο πλαίσιο των μεταρρυθμιστικών θεματολογίων θα πρέπει, κατά περίπτωση, να συμβάλλουν στη βελτίωση ενός αποτελεσματικού συστήματος διαχείρισης και ελέγχου των δημόσιων οικονομικών, στην καταπολέμηση της διαφθοράς, της απάτης και του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και σε ένα αποτελεσματικό σύστημα ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων, με στόχο την

εξασφάλιση δίκαιων όρων για όλες τις επιχειρήσεις. Τα εν λόγω μέτρα θα πρέπει να εφαρμοστούν από την δικαιούχο έως μια ενδεικτική ημερομηνία, η οποία θα μπορούσε να καθοριστεί, κατά περίπτωση, ανάλογα με το κάθε μέτρο, στο πρώιμο στάδιο υλοποίησης της διευκόλυνσης.

- (29) Η Επιτροπή θα πρέπει να αξιολογήσει κάθε θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων με βάση τον κατάλογο κριτηρίων που ορίζονται στον παρόντα κανονισμό. Για να διασφαλιστούν ενιαίοι όροι εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, θα πρέπει να ανατεθούν στην Επιτροπή εκτελεστικές αρμοδιότητες για την έγκριση των εν λόγω θεματολογίων μεταρρυθμίσεων. Οι εν λόγω αρμοδιότητες θα πρέπει να ασκούνται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹². Η Επιτροπή θα λάβει δεόντως υπόψη την απόφαση 2010/427/ΕΕ του Συμβουλίου και τον ρόλο της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ), κατά περίπτωση, και ιδίως κατά την παρακολούθηση της εκπλήρωσης της προϋπόθεσης για τη στήριξη από την Ένωση.
- (30) Η εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής η οποία αναφέρεται στον παρόντα κανονισμό θα πρέπει ταυτόχρονα να αποτελέσει πρόγραμμα εργασίας κατά την έννοια του άρθρου 110 παράγραφος 2 του δημοσιονομικού κανονισμού όσον αφορά το ποσό της μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης δυνάμει του παρόντος κανονισμού.
- (31) Δεδομένης της ανάγκης για ευελιξία κατά την υλοποίηση της διευκόλυνσης, η δικαιούχος θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να υποβάλλει αιτιολογημένο αίτημα στην Επιτροπή για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης, όταν η υλοποίηση του θεματολογίου μεταρρυθμίσεων, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών όρων πληρωμής, δεν είναι πλέον εφικτή, εν μέρει ή εν όλω, λόγω αντικειμενικών περιστάσεων. Η δικαιούχος θα πρέπει να είναι σε θέση να υποβάλλει αιτιολογημένο αίτημα τροποποίησης του θεματολογίου μεταρρυθμίσεων, μεταξύ άλλων προτείνοντας προσθήκες, κατά περίπτωση.
- (32) Η Επιτροπή θα πρέπει να είναι σε θέση να τροποποιήσει την εκτελεστική απόφαση, ιδίως για να ληφθεί υπόψη η μεταβολή των διαθέσιμων ποσών.
- (33) Σε περίπτωση αναδιανομής της στήριξης στο πλαίσιο της παρούσας διευκόλυνσης, η οποία θα οδηγούσε σε πρόσθετη στήριξη σε δικαιούχο, η εν λόγω δικαιούχος θα πρέπει να υποβάλλει αναθεωρημένο θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων με πρόσθετα μέτρα που πρόκειται να εφαρμοστούν.
- (34) Θα πρέπει να συναφθεί συμφωνία διευκόλυνσης με κάθε δικαιούχο για τον καθορισμό των αρχών της χρηματοδοτικής συνεργασίας μεταξύ της Ένωσης και της δικαιούχου, καθώς και για τον καθορισμό των αναγκαίων μηχανισμών που αφορούν τον έλεγχο, την εποπτεία, την παρακολούθηση, την αξιολόγηση, την υποβολή εκθέσεων και τον έλεγχο της ενωσιακής χρηματοδότησης στο πλαίσιο της διευκόλυνσης, τους κανόνες σχετικά με τους φόρους, τους δασμούς και τις επιβαρύνσεις και τα μέτρα για την πρόληψη, τον εντοπισμό, τη διερεύνηση και την αποτελεσματική αντιμετώπιση περιπτώσεων παρατυπιών, απάτης, διαφθοράς και συγκρούσεων συμφερόντων. Κατά συνέπεια, θα πρέπει επίσης να συναφθεί με κάθε δικαιούχο δανειακή σύμβαση στην οποία θα καθορίζονται ειδικές διατάξεις για τη διαχείριση και την εκτέλεση της χρηματοδότησης που παρέχεται με τη μορφή δανείων.

¹² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για τη θέσπιση κανόνων και γενικών αρχών σχετικά με τους τρόπους ελέγχου από τα κράτη μέλη της άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή (ΕΕ L 55 της 28.2.2011, σ. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

- (35) Η χρηματοδοτική στήριξη για το θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων θα πρέπει να είναι δυνατή με τη μορφή δανείου. Στο πλαίσιο των επειγουσών χρηματοδοτικών αναγκών των Δυτικών Βαλκανίων, είναι σκόπιμο η χρηματοδοτική συνδρομή να οργανωθεί βάσει της διαφοροποιημένης στρατηγικής χρηματοδότησης που προβλέπεται στο άρθρο 220α του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046, όπου καθορίστηκε ως ενιαία μέθοδος χρηματοδότησης, και η οποία αναμένεται να ενισχύσει τη ρευστότητα των ομολόγων της Ένωσης και την ελκυστικότητα και την οικονομική αποδοτικότητα της έκδοσης ομολόγων της Ένωσης.
- (36) Είναι σκόπιμο να χορηγηθούν δάνεια στις δικαιούχους με εξαιρετικά ευνοϊκούς όρους μέγιστης διάρκειας 40 ετών και να μην αρχίσει η αποπληρωμή του κεφαλαίου πριν από το 2034. Είναι επίσης σκόπιμο να προβλεφθεί παρέκκλιση από το άρθρο 220 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046.
- (37) Δεδομένου ότι οι χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι που συνδέονται με τη στήριξη προς τις δικαιούχους με τη μορφή δανείων στο πλαίσιο του παρόντος μέσου είναι συγκρίσιμοι με τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους που συνδέονται με δανειοδοτικές πράξεις δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2021/947, οι προβλέψεις για τη χρηματοοικονομική υποχρέωση από δάνεια δυνάμει του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να συσταθούν σε ποσοστό 9 %, σύμφωνα με το άρθρο 211 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 και η χρηματοδότηση των προβλέψεων θα πρέπει να προέρχεται από κονδύλιο ύψους 2 δισ. EUR στο πλαίσιο της παρούσας διευκόλυνσης.
- (38) Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι ο συντελεστής προβλέψεων εξακολουθεί να επαρκεί για τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους, θα πρέπει να ανατεθεί στην Επιτροπή η εξουσία έκδοσης πράξεων σύμφωνα με το άρθρο 290 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσον αφορά την τροποποίηση του συντελεστή προβλέψεων. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό η Επιτροπή να διεξάγει, κατά τις προπαρασκευαστικές της εργασίες, τις κατάλληλες διαβουλεύσεις, μεταξύ άλλων σε επίπεδο εμπειρογνομόνων, και οι διαβουλεύσεις αυτές να πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις αρχές που ορίζονται στη διοργανική συμφωνία για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου, της 13ης Απριλίου 2016¹³. Ειδικότερα, προκειμένου να εξασφαλιστεί ίση συμμετοχή στην προετοιμασία των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο λαμβάνουν όλα τα έγγραφα ταυτόχρονα με τους εμπειρογνώμονες των κρατών μελών, και οι εμπειρογνώμονές τους έχουν συστηματικά πρόσβαση στις συνεδριάσεις των ομάδων εμπειρογνομόνων της Επιτροπής που ασχολούνται με την προετοιμασία των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων.
- (39) Προκειμένου να μεγιστοποιηθεί η μόχλευση της χρηματοδοτικής στήριξης της Ένωσης για την προσέλκυση πρόσθετων επενδύσεων και να διασφαλιστεί ο έλεγχος των δαπανών από την ΕΕ, οι επενδύσεις σε υποδομές που στηρίζουν τα μεταρρυθμιστικά προγράμματα θα πρέπει να υλοποιηθούν μέσω του WBIF. Τα επιμέρους έργα ή προγράμματα θα πρέπει να υποβάλλονται στο επιχειρησιακό συμβούλιο του WBIF για γνωμοδότηση μόνο μετά την ολοκλήρωση των σχετικών όρων πληρωμής που καθορίζονται στα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων. Σε περίπτωση μη εκπλήρωσης των σχετικών όρων πληρωμής για επενδύσεις εντός ενός έτους, η Επιτροπή μπορεί να ανακατανείμει την επενδυτική χρηματοδότηση στο πλαίσιο του WBIF μεταξύ των υπόλοιπων δικαιούχων.
- (40) Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι δικαιούχοι διαθέτουν χρηματοδότηση εκκίνησης για την υλοποίηση των πρώτων μεταρρυθμίσεων, κάθε δικαιούχος θα πρέπει να έχει

¹³ ΕΕ L 123 της 12.5.2016, σ.1.

πρόσβαση έως και στο 7 % του συνολικού ποσού που προβλέπεται στο πλαίσιο της χρηματοδοτικής συνδρομής της διευκόλυνσης υπό μορφή προχρηματοδότησης, με την επιφύλαξη της διαθεσιμότητας χρηματοδότησης και της τήρησης των προϋποθέσεων για τη στήριξη στο πλαίσιο της διευκόλυνσης.

- (41) Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί τόσο η ευελιξία όσο και η δυνατότητα προγραμματισμού όσον αφορά την παροχή στήριξης από την Ένωση στις δικαιούχους των Δυτικών Βαλκανίων. Για τον σκοπό αυτόν, τα κονδύλια στο πλαίσιο της διευκόλυνσης θα πρέπει να αποδεσμεύονται σύμφωνα με καθορισμένο εξαμηνιαίο χρονοδιάγραμμα, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα χρηματοδότησης, βάσει αιτήματος για αποδέσμευση κονδυλίων που υποβάλλουν οι δικαιούχοι και κατόπιν επαλήθευσης από την Επιτροπή της ικανοποιητικής εκπλήρωσης τόσο των γενικών όρων που αφορούν τη μακροοικονομική σταθερότητα, τη χρηστή δημόσια δημοσιονομική διαχείριση, τη διαφάνεια και την εποπτεία του προϋπολογισμού όσο και των σχετικών όρων πληρωμής. Σε περίπτωση που ένας όρος δεν εκπληρωθεί σύμφωνα με το ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα που ορίζεται στην απόφαση έγκρισης του θεματολογίου μεταρρυθμίσεων, η Επιτροπή θα μπορούσε να παρακρατήσει από την πληρωμή ένα μέρος ή το σύνολο των κονδυλίων που αντιστοιχούν στον εν λόγω όρο. Η εκταμίευση των αντίστοιχων παρακρατηθέντων κονδυλίων θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί κατά τη διάρκεια του επόμενου χρονικού διαστήματος για την αποδέσμευση κονδυλίων και έως δώδεκα μήνες μετά την αρχική προθεσμία που ορίζεται στο ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν τηρηθεί οι όροι πληρωμής. Κατά το πρώτο έτος υλοποίησης, η προθεσμία αυτή θα πρέπει να παραταθεί σε 24 μήνες από την αρχική αρνητική αξιολόγηση.
- (42) Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 116 παράγραφοι 2 και 5 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046, είναι σκόπιμο να οριστεί ως ημερομηνία έναρξης της προθεσμίας πληρωμής για τις συνεισφορές στους κρατικούς προϋπολογισμούς η ημερομηνία κοινοποίησης της απόφασης με την οποία εγκρίνεται η εκταμίευση στη δικαιούχο και να αποκλειστεί η καταβολή τόκων υπερημερίας από την Επιτροπή στη δικαιούχο.
- (43) Στο πλαίσιο των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, που θεσπίζονται βάσει του άρθρου 29 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και του άρθρου 215 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), δεν επιτρέπεται να διατίθενται κονδύλια ή οικονομικοί πόροι, άμεσα ή έμμεσα, σε κατονομαζόμενα νομικά πρόσωπα, οντότητες ή οργανισμούς ή προς όφελος αυτών. Οι εν λόγω οντότητες, καθώς και οι οντότητες που τελούν υπό την κυριότητα ή τον έλεγχό τους, δεν μπορούν συνεπώς να λαμβάνουν στήριξη από τη διευκόλυνση.
- (44) Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046, τον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 883/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁴ και τους κανονισμούς (ΕΚ, Ευρατόμ) 2988/95¹⁵, (Ευρατόμ, ΕΚ) 2185/96¹⁶ και (ΕΕ) 2017/1939¹⁷ του

¹⁴ Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 883/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Σεπτεμβρίου 2013, σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1073/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (Ευρατόμ) αριθ. 1074/1999 του Συμβουλίου (ΕΕ L 248 της 18.9.2013, σ. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

¹⁵ Κανονισμός (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 2988/95 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1995, σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 312 της 23.12.1995, σ. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

Συμβουλίου, τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης πρέπει να προστατεύονται μέσω αναλογικών μέτρων, συμπεριλαμβανομένων μέτρων σχετικά με την πρόληψη, τον εντοπισμό, τη διόρθωση και τη διερεύνηση παρατυπιών, απάτης, σύγκρουσης συμφερόντων, διπλής χρηματοδότησης, την ανάκτηση των απολεσθέντων, αχρεωστήτως καταβληθέντων ή μη ορθώς χρησιμοποιηθέντων κονδυλίων.

- (45) Ειδικότερα, σύμφωνα με τους κανονισμούς (Ευρατόμ, ΕΚ) αριθ. 2185/96 και (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 883/2013, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) θα πρέπει να είναι σε θέση να διενεργεί διοικητικές έρευνες, μεταξύ των οποίων και επιτόπιους ελέγχους και εξακριβώσεις, με στόχο να διαπιστωθεί αν υπήρξε απάτη, διαφθορά ή οποιαδήποτε άλλη παράνομη δραστηριότητα σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.
- (46) Σύμφωνα με το άρθρο 129 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046, τα αναγκαία δικαιώματα και η πρόσβαση που απαιτείται θα πρέπει να χορηγούνται στην Επιτροπή, στην Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), στο Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο και, κατά περίπτωση, στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (EPPO), μεταξύ άλλων και από τρίτους που συμμετέχουν στην εκτέλεση κονδυλίων της Ένωσης.
- (47) Η Επιτροπή θα πρέπει να διασφαλίσει την αποτελεσματική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης στο πλαίσιο της διευκόλυνσης. Ταυτόχρονα, δεδομένου του μακρόχρονου ιστορικού παροχής χρηματοδοτικής συνδρομής στις δικαιούχους των Δυτικών Βαλκανίων, επίσης στο πλαίσιο της έμμεσης διαχείρισης, και λαμβανομένης υπόψη της σταδιακής ευθυγράμμισής τους με τα πρότυπα και τις πρακτικές εσωτερικού ελέγχου της Ένωσης, η Επιτροπή μπορεί να βασιστεί σε μεγάλο βαθμό στη λειτουργία των εθνικών συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και πρόληψης της απάτης. Ειδικότερα, η Επιτροπή και η OLAF θα πρέπει να ενημερώνονται αμελλητί για όλες τις εικαζόμενες περιπτώσεις παρατυπιών, απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων που επηρεάζουν την εκτέλεση κονδυλίων στο πλαίσιο της διευκόλυνσης.
- (48) Επιπλέον, οι δικαιούχοι θα πρέπει επίσης να αναφέρουν αμελλητί στην Επιτροπή τις παρατυπίες, συμπεριλαμβανομένων περιπτώσεων απάτης, οι οποίες έχουν αποτελέσει αντικείμενο πρώτης διοικητικής ή δικαστικής πράξης διαπίστωσης και να την κρατούν ενήμερη σχετικά με την πρόοδο της διοικητικής και νομικής διαδικασίας. Με στόχο την εναρμόνιση με τις ορθές πρακτικές των κρατών μελών, η εν λόγω αναφορά θα πρέπει να υποβάλλεται με ηλεκτρονικά μέσα, με τη χρήση του συστήματος διαχείρισης παρατυπιών που έχει θεσπιστεί από την Επιτροπή.
- (49) Κάθε δικαιούχος θα πρέπει να θεσπίσει σύστημα παρακολούθησης που θα τροφοδοτεί μια εξαμηνιαία έκθεση σχετικά με την τήρηση των όρων πληρωμής για το πρόγραμμά της, η οποία θα συνοδεύει το εξαμηνιαίο αίτημα για αποδέσμευση κονδυλίων. Οι δικαιούχοι θα πρέπει να συλλέγουν δεδομένα και πληροφορίες που επιτρέπουν την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση σοβαρών παρατυπιών, περιπτώσεων

¹⁶ Κανονισμός (Ευρατόμ, ΕΚ) αριθ. 2185/96 του Συμβουλίου, της 11ης Νοεμβρίου 1996, σχετικά με τους ελέγχους και εξακριβώσεις που διεξάγει επιτοπίως η Επιτροπή με σκοπό την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων από απάτες και λοιπές παρατυπίες (ΕΕ L 292 της 15.11.1996, σ. 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

¹⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1939 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 2017, σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (ΕΕ L 283 της 31.10.2017, σ. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων, σε σχέση με τα μέτρα στα οποία παρέχεται στήριξη από τη διευκόλυνση, και να παρέχουν πρόσβαση σε αυτά.

- (50) Η Επιτροπή θα πρέπει να μεριμνήσει ώστε να υπάρχουν σαφείς μηχανισμοί παρακολούθησης και αξιολόγησης για την εξασφάλιση αποτελεσματικής λογοδοσίας και διαφάνειας στην εκτέλεση του προϋπολογισμού της Ένωσης και για τη διασφάλιση αποτελεσματικής αξιολόγησης της προόδου όσον αφορά την επίτευξη των στόχων του παρόντος κανονισμού.
- (51) Η Επιτροπή θα πρέπει να υποβάλλει ετήσια έκθεση προόδου όσον αφορά την εφαρμογή του κανονισμού και της διευκόλυνσης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στην επιτροπή που αναφέρεται στον παρόντα κανονισμό.
- (52) Η Επιτροπή θα πρέπει να διενεργήσει αξιολόγηση της διευκόλυνσης μετά την ολοκλήρωση της υλοποίησής της.
- (53) Θα πρέπει να ενισχυθούν οι ικανότητες επικοινωνίας των δικαιούχων προκειμένου να εξασφαλιστεί η ύπαρξη ισχυρών και ελεύθερων πλουραλιστικών μέσων μαζικής επικοινωνίας και η δημόσια υποστήριξη και κατανόηση των αξιών της Ένωσης και των οφελών και των υποχρεώσεων που συνεπάγεται η ιδιότητα της δύναμει υποψήφιας χώρας προς προσχώρηση στην Ένωση, με παράλληλη αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης και της χειραγώγησης των πληροφοριών. Θα πρέπει επίσης να διασφαλιστεί η προβολή της ενωσιακής χρηματοδότησης.
- (54) Δεδομένου ότι οι στόχοι του παρόντος κανονισμού δεν μπορούν να επιτευχθούν ικανοποιητικά από τα κράτη μέλη, μπορούν όμως να επιτευχθούν καλύτερα σε επίπεδο Ένωσης, η Ένωση δύναται να λάβει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας του άρθρου 5 της ΣΕΕ. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως διατυπώνεται στο εν λόγω άρθρο, ο παρών κανονισμός δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των εν λόγω στόχων.
- (55) Δεδομένων των φιλόδοξων γενικών στόχων που επιδιώκονται στο πλαίσιο της παρούσας διευκόλυνσης και της μικρής διάρκειας της περιόδου υλοποίησής της, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να αρχίσει να ισχύει την επομένη της δημοσίευσής του στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 1 *Αντικείμενο*

1. Ο παρών κανονισμός θεσπίζει διευκόλυνση μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης για τα Δυτικά Βαλκάνια (στο εξής: διευκόλυνση).
Καθορίζει τους στόχους της διευκόλυνσης, τη χρηματοδότησή της, τον προϋπολογισμό για την περίοδο 2024-2027, τις μορφές ενωσιακής χρηματοδότησης στο πλαίσιο της διευκόλυνσης και τους κανόνες για την παροχή της εν λόγω χρηματοδότησης.

2. Η διευκόλυνση παρέχει συνδρομή στα Δυτικά Βαλκάνια για τη διεξαγωγή κοινωνικοοικονομικών μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων με σκοπό την υλοποίηση των αντίστοιχων θεματολογίων μεταρρυθμίσεων, όπως ορίζεται στο κεφάλαιο III.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

1. «δικαιούχος»: οποιαδήποτε από τις ακόλουθες χώρες: Αλβανία, Βόρεια Μακεδονία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Κόσοβο*, Μαυροβούνιο και Σερβία.
2. «δέσμη μέτρων για τη διεύρυνση»: η ετήσια ανακοίνωση σχετικά με την πολιτική διεύρυνσης της ΕΕ και τα συνοδευτικά έγγραφα εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής.
3. «συμφωνία διευκόλυνσης»: συμφωνία που συνάπτεται μεταξύ της Επιτροπής και της δικαιούχου και καθορίζει τις αρχές της χρηματοδοτικής συνεργασίας μεταξύ της δικαιούχου και της Επιτροπής στο πλαίσιο του παρόντος κανονισμού. Η συμφωνία αυτή συνιστά συμφωνία χρηματοδότησης κατά την έννοια του άρθρου 114 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 όσον αφορά τα κονδύλια που αναφέρονται στο άρθρο 6 παράγραφος 2 στοιχείο α).
4. «δανειακή σύμβαση»: συμφωνία που συνάπτεται μεταξύ της Επιτροπής και της δικαιούχου και καθορίζει τους όρους που ισχύουν για τη στήριξη στο πλαίσιο της διευκόλυνσης.
5. «θεματολόγια μεταρρυθμίσεων»: ολοκληρωμένη δέσμη αποτελούμενη από μια συνεκτική και ιεραρχημένη σειρά μέτρων στοχευμένων μεταρρυθμίσεων και επενδυτικών τομέων προτεραιότητας για κάθε δικαιούχο, συνοδευόμενη από όρους πληρωμής που αποτελούν ένδειξη ικανοποιητικής προόδου ή ολοκλήρωσης των εν λόγω μέτρων, και από ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα για την εφαρμογή των εν λόγω μέτρων.
6. «μέτρα»: οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις στο πλαίσιο των προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων σύμφωνα με το κεφάλαιο III.
7. «όροι πληρωμής»: οι όροι για την αποδέσμευση των κονδυλίων υπό μορφή παρατηρήσιμων και μετρήσιμων ποιοτικών ή ποσοτικών μέτρων που πρέπει να εφαρμοστούν από τις δικαιούχους, οι οποίοι καθορίζονται στα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων σύμφωνα με το κεφάλαιο III ως προϋποθέσεις για την αποδέσμευση των κονδυλίων.
8. «συνδυαστική πράξη»: πράξη που στηρίζεται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης, η οποία συνδυάζει μη επιστρεπτές μορφές στήριξης, από τον προϋπολογισμό της Ένωσης, με επιστρεπτές μορφές στήριξης από αναπτυξιακά ή άλλα δημόσια χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ή από εμπορικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και επενδυτές.

* Η ονομασία αυτή χρησιμοποιείται με την επιφύλαξη των θέσεων ως προς το καθεστώς και συνάδει με την απόφαση 1244/1999 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και τη γνώμη του Διεθνούς Δικαστηρίου σχετικά με τη διακήρυξη της ανεξαρτησίας του Κόσοβου.

Άρθρο 3
Στόχοι της διευκόλυνσης

1. Γενικοί στόχοι της διευκόλυνσης είναι:
 - α) η επιτάχυνση της περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης και της προοδευτικής ενσωμάτωσης στην ενιαία αγορά της Ένωσης·
 - β) η επιτάχυνση της κοινωνικοοικονομικής σύγκλισης των οικονομιών των δικαιούχων με την οικονομία της Ένωσης·
 - γ) η επιτάχυνση της ευθυγράμμισης με τις αξίες, τη νομοθεσία, τους κανόνες, τα πρότυπα, τις πολιτικές και τις πρακτικές της Ένωσης ώστε να καταστούν μέλη της Ένωσης
2. Οι ειδικοί στόχοι της διευκόλυνσης περιλαμβάνουν:
 - α) την επιτάχυνση της μετάβασης των δικαιούχων σε βιώσιμες και χωρίς αποκλεισμούς οικονομίες, ικανές να αντεπεξέλθουν στις ανταγωνιστικές πιέσεις της ενιαίας αγοράς της Ένωσης, και σε ένα σταθερό επενδυτικό περιβάλλον·
 - β) την ενίσχυση της περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης, ιδίως μέσω της προόδου στη δημιουργία της κοινής περιφερειακής αγοράς·
 - γ) την προώθηση της οικονομικής ενσωμάτωσης των δικαιούχων στην ενιαία αγορά της Ένωσης·
 - δ) τη στήριξη της περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης και της ενισχυμένης ενσωμάτωσης στην ενιαία αγορά της ΕΕ με τη βελτίωση της συνδεσιμότητας στην περιοχή σύμφωνα με τα διευρωπαϊκά δίκτυα·
 - ε) την επιτάχυνση της πράσινης μετάβασης σύμφωνα με το πράσινο θεματολόγιο του 2020 για τα Δυτικά Βαλκάνια σε όλους τους οικονομικούς τομείς, ιδίως της ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της μετάβασης σε μια κλιματικά ουδέτερη, ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή και κυκλική οικονομία, απαλλαγμένη από τις ανθρακούχες εκπομπές·
 - στ) την προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού ως καταλύτη για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς·
 - ζ) την τόνωση της καινοτομίας, ιδίως για τις ΜΜΕ και για τη στήριξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης·
 - η) την προώθηση της ποιοτικής εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της επανειδίκευσης και της αναβάθμισης δεξιοτήτων, καθώς και των πολιτικών για την απασχόληση·
 - θ) την περαιτέρω ενίσχυση των θεμελιωδών αρχών της διαδικασίας διεύρυνσης, μεταξύ των οποίων του κράτους δικαίου, της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, με την προώθηση της ανεξάρτητης δικαιοσύνης, την ενίσχυση της ασφάλειας, την καταπολέμηση της απάτης, της διαφθοράς, του οργανωμένου εγκλήματος, της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, της φοροδιαφυγής και της φορολογικής απάτης· τη συμμόρφωση προς το διεθνές δίκαιο· την ενίσχυση της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης και της ακαδημαϊκής ελευθερίας και ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την κοινωνία των πολιτών· την προαγωγή του κοινωνικού

διαλόγου· την προώθηση της ισότητας των φύλων, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ανεκτικότητας, ώστε να διασφαλιστεί και να ενισχυθεί ο σεβασμός των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες·

- ι) την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και την υποστήριξη της διαφάνειας, των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και της χρηστής διακυβέρνησης σε όλα τα επίπεδα, μεταξύ άλλων στους τομείς διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, των δημόσιων συμβάσεων και των κρατικών ενισχύσεων· τη στήριξη πρωτοβουλιών και φορέων που συμμετέχουν στην υποστήριξη και στην επιβολή της διεθνούς δικαιοσύνης στις δικαιούχους των Δυτικών Βαλκανίων.

Άρθρο 4 *Γενικές αρχές*

1. Η συνεργασία στο πλαίσιο της διευκόλυνσης βασίζεται στις αρχές της αποτελεσματικότητας της ανάπτυξης, τις οποίες και προωθεί, σε όλες τις εκφάνσεις της, δηλαδή την ίδια ευθύνη των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων από τις δικαιούχους, την εστίαση στα αποτελέσματα, τις εταιρικές σχέσεις χωρίς αποκλεισμούς, τη διαφάνεια και την αμοιβαία λογοδοσία. Η συνεργασία βασίζεται στην αποτελεσματική και αποδοτική κινητοποίηση και χρήση των πόρων.
2. Η στήριξη από τη διευκόλυνση παρέχεται επιπρόσθετα στη στήριξη που παρέχεται στο πλαίσιο άλλων προγραμμάτων και μέσων της Ένωσης. Οι δραστηριότητες που είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο του παρόντος κανονισμού μπορούν να λαμβάνουν στήριξη από άλλα προγράμματα και μέσα της Ένωσης, υπό την προϋπόθεση ότι η εν λόγω στήριξη δεν καλύπτει τις ίδιες δαπάνες.
3. Για να προωθήσουν τη συμπληρωματικότητα και την αποδοτικότητα της δράσης τους, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη συνεργάζονται και προσπαθούν να αποφύγουν την αλληλεπικάλυψη μεταξύ της συνδρομής βάσει του παρόντος κανονισμού και άλλης συνδρομής παρεχόμενης από την Ένωση, τα κράτη μέλη, τρίτες χώρες, πολυμερείς και περιφερειακούς οργανισμούς και οντότητες, όπως διεθνείς οργανισμοί και τα σχετικά διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, οργανισμοί και μη ενωσιακοί δωρητές, σύμφωνα με τις καθιερωμένες αρχές για την ενίσχυση του επιχειρησιακού συντονισμού στον τομέα της εξωτερικής βοήθειας, μεταξύ άλλων μέσω ενισχυμένης συνεργασίας με τα κράτη μέλη σε τοπικό επίπεδο.
4. Οι δραστηριότητες στο πλαίσιο της διευκόλυνσης ενσωματώνουν τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτή, τη βιοποικιλότητα και την προστασία του περιβάλλοντος, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία, την ισότητα των φύλων και, κατά περίπτωση, τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και υποστηρίζουν την πρόοδο προς την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης, προωθώντας ολοκληρωμένες δράσεις που μπορούν να δημιουργήσουν παράλληλα οφέλη και να επιτύχουν πολλαπλούς στόχους με συνεκτικό τρόπο. Αποφεύγουν τα μη αξιοποιήσιμα περιουσιακά στοιχεία και καθοδηγούνται από τις αρχές του «μη βλάπτειν» και του «κανείς στο περιθώριο», καθώς και από την προσέγγιση της ενσωμάτωσης της βιωσιμότητας που διέπει την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία.
5. Οι δικαιούχοι και η Επιτροπή διασφαλίζουν ότι η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου λαμβάνονται υπόψη και προάγονται καθ' όλη τη διάρκεια της κατάρτισης των θεματολογίων μεταρρυθμίσεων και της εφαρμογής της διευκόλυνσης. Οι δικαιούχοι και η Επιτροπή λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη κάθε διάκρισης λόγω φύλου,

φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Η Επιτροπή θα ενημερώνει σχετικά με την πορεία των μέτρων αυτών κατά την τακτική υποβολή εκθέσεων στο πλαίσιο των σχεδίων δράσης για θέματα φύλου.

6. Η διευκόλυνση δεν στηρίζει δραστηριότητες ή μέτρα που δεν συνάδουν με τα εθνικά σχέδια των δικαιούχων για την ενέργεια και το κλίμα, την εθνικά καθορισμένη συνεισφορά τους στο πλαίσιο της συμφωνίας του Παρισιού, και τη φιλοδοξία για επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050 ή που προωθούν επενδύσεις σε ορυκτά καύσιμα ή που προκαλούν σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον ή στο κλίμα.
7. Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τις δικαιούχους, συμβάλλει στην υλοποίηση των δεσμεύσεων της Ένωσης για μεγαλύτερη διαφάνεια και υποχρέωση λογοδοσίας όσον αφορά την παροχή της συνδρομής, μεταξύ άλλων με την προώθηση της εφαρμογής και της ενίσχυσης των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και των πολιτικών καταπολέμησης της απάτης, καθώς και με τη διάθεση πληροφοριών σχετικά με το μέγεθος και την κατανομή της συνδρομής μέσω διαδικτυακών βάσεων δεδομένων, και μεριμνά ώστε τα δεδομένα να είναι συγκρίσιμα με δυνατότητα εύκολης πρόσβασης, ανταλλαγής και δημοσίευσης.

Άρθρο 5

Προϋποθέσεις για την ενωσιακή στήριξη

1. Οι προϋποθέσεις για τη στήριξη στο πλαίσιο της διευκόλυνσης είναι να εξακολουθήσουν οι δικαιούχοι να προασπίζονται και να σέβονται τους ουσιαστικούς μηχανισμούς της δημοκρατίας, συμπεριλαμβανομένου του πολυκομματικού κοινοβουλευτικού συστήματος και του κράτους δικαίου, και να εγγυώνται την τήρηση όλων των υποχρεώσεων όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες. Μια άλλη προϋπόθεση είναι η Σερβία και το Κόσοβο να συμμετάσχουν εποικοδομητικά στην εξομάλυνση των σχέσεων τους με σκοπό την πλήρη τήρηση όλων των αντίστοιχων υποχρεώσεων τους που απορρέουν από τη συμφωνία για την πορεία προς την εξομάλυνση των σχέσεων και το παράρτημα εφαρμογής της, καθώς και από όλες τις προηγούμενες συμφωνίες διαλόγου, και να συμμετάσχουν σε διαπραγματεύσεις σχετικά με τη συνολική συμφωνία για την εξομάλυνση των σχέσεων.
2. Η Επιτροπή παρακολουθεί την εκπλήρωση των προϋποθέσεων που ορίζονται στην παράγραφο 1 πριν από την εκταμίευση των κονδυλίων προς τις δικαιούχους στο πλαίσιο της διευκόλυνσης και καθ' όλη τη διάρκεια της στήριξης που παρέχεται στο πλαίσιο της διευκόλυνσης, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την πλέον πρόσφατη δέσμη μέτρων για τη διεύρυνση. Η Επιτροπή μπορεί να εκδώσει απόφαση με την οποία να καταλήγει στο συμπέρασμα ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές, και ιδίως να μην προβεί σε αποδέσμευση των κονδυλίων που αναφέρονται στο άρθρο 21, ανεξάρτητα από την εκπλήρωση των όρων πληρωμής που αναφέρονται στο άρθρο 16 παράγραφος 3.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

Χρηματοδότηση και υλοποίηση

Άρθρο 6 *Προϋπολογισμός*

1. Οι πόροι προς διάθεση μέσω της διευκόλυνσης, σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3, δεν υπερβαίνουν τα 6 000 000 000 EUR για την περίοδο από το 2024 έως το 2027.
2. Το χρηματοδοτικό κονδύλιο για την υλοποίηση της διευκόλυνσης ανέρχεται σε 2 000 000 000 EUR για την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2024 έως την 31η Δεκεμβρίου 2027, εκ των οποίων:
 - α) 98,5 % υπό μορφή μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης προς τους δικαιούχους για την υλοποίηση των θεματολογίων μεταρρυθμίσεων·
 - β) 1,5 % για δαπάνες που πραγματοποιούνται κατ' εφαρμογή της παραγράφου 6.
3. Η στήριξη με τη μορφή δανείων είναι διαθέσιμη για ποσό έως 4 000 000 000 EUR για την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2024 έως την 31η Δεκεμβρίου 2027. Το ποσό αυτό δεν αποτελεί μέρος του ποσού για την εγγύηση εξωτερικής δράσης κατά την έννοια του άρθρου 31 παράγραφος 4 του κανονισμού αριθ. 2021/947.
4. Η Επιτροπή καθορίζει το αρχικό ενδεικτικό ποσό της χρηματοδότησης, που είναι διαθέσιμο για κάθε δικαιούχο, σύμφωνα με τη μεθοδολογία που εκτίθεται στο παράρτημα I, στην αντίστοιχη εκτελεστική απόφαση που αναφέρεται στο άρθρο 15, υπολογιζόμενο με βάση τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία την ημέρα της έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού σύμφωνα με το άρθρο 29. Τα ενδεικτικά ποσά μπορούν να αλλάξουν κατά τη διάρκεια της υλοποίησης σύμφωνα με τις αρχές που ορίζονται στο άρθρο 21.
5. Σύμφωνα με το άρθρο 19, το ποσό των κονδυλίων που διατίθενται βάσει του πλαισίου επενδύσεων για τα Δυτικά Βαλκάνια (WBIF), που αναφέρεται στο άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1529¹⁸, ανέρχεται τουλάχιστον στο 50 % του συνολικού ποσού της παραγράφου 1. Η εν λόγω συνεισφορά περιλαμβάνει ολόκληρο το ποσό της μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης που αναφέρεται στην παράγραφο 2 στοιχείο α) του παρόντος άρθρου, μετά την αφαίρεση του ποσού των προβλέψεων.
6. Τα ποσά που αναφέρονται στην παράγραφο 2 στοιχείο β) μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τεχνική και διοικητική βοήθεια με σκοπό την υλοποίηση της διευκόλυνσης, όπως οι προπαρασκευαστικές ενέργειες, οι δραστηριότητες παρακολούθησης, δικλίδων ελέγχου, ελέγχου και αξιολόγησης, οι οποίες απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων της, ιδίως μελέτες, συνεδριάσεις εμπειρογνομόνων, προγράμματα κατάρτισης, διαβουλεύσεις με τις δικαιούχους, συνέδρια, διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη, δράσεις πληροφόρησης και επικοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων δράσεων πολυδεκτικής προβολής και εταιρικής επικοινωνίας για τις πολιτικές προτεραιότητες της Ένωσης, στον βαθμό

¹⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1529 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Σεπτεμβρίου 2021, για τη θέσπιση του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ ΙΙΙ), ΕΕ L 330 της 20.9.2021.

που αφορούν τους στόχους του παρόντος κανονισμού, δαπάνες για δίκτυα ΤΠ που επικεντρώνονται στην επεξεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών, εταιρικά εργαλεία τεχνολογίας πληροφοριών, καθώς και άλλες δαπάνες της έδρας και των αντιπροσωπειών της Ένωσης για τη διοικητική και συντονιστική στήριξη που απαιτείται για τη διευκόλυνση. Τέλος, οι δαπάνες μπορούν επίσης να καλύπτουν το κόστος άλλων υποστηρικτικών δραστηριοτήτων, όπως ο έλεγχος ποιότητας και η παρακολούθηση έργων ή προγραμμάτων επιτόπου και το κόστος της παροχής συμβουλών από ομοτίμους και από εμπειρογνώμονες για την αξιολόγηση και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων.

Άρθρο 7

Υλοποίηση και μορφές ενωσιακής χρηματοδότησης

1. Η διευκόλυνση υλοποιείται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046, είτε υπό άμεση είτε υπό έμμεση διαχείριση με οποιαδήποτε από τις οντότητες που αναφέρονται στο άρθρο 62 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046.
2. Η ενωσιακή χρηματοδότηση μπορεί να παρέχεται σε οποιαδήποτε από τις μορφές που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046, ιδίως χρηματοδοτική συνδρομή, επιχορηγήσεις, δημόσιες συμβάσεις και συνδυαστικές πράξεις.
3. Ανάλογα με την απαιτούμενη επιχειρησιακή και χρηματοδοτική ικανότητα, η εντεταλμένη οντότητα που υλοποιεί συνδυαστικές πράξεις μπορεί να είναι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ή το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, πολυμερή διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όπως η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης, ή διμερή ευρωπαϊκά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όπως οι αναπτυξιακές τράπεζες. Όποτε είναι δυνατόν, η υλοποίηση των συνδυαστικών πράξεων στο πλαίσιο της διευκόλυνσης συμπληρώνεται από πρόσθετες μορφές χρηματοδοτικής στήριξης, είτε από κράτη μέλη είτε από τρίτους.

Άρθρο 8

Κανόνες σχετικά με την επιλεξιμότητα προσώπων και οντοτήτων, την προέλευση των προμηθειών και των υλικών και τον περιορισμό στο πλαίσιο της διευκόλυνσης

1. Η συμμετοχή σε διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων και χορήγησης επιχορηγήσεων για δραστηριότητες που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο της διευκόλυνσης είναι ανοικτή σε διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς, καθώς και σε όλα τα φυσικά πρόσωπα που είναι υπήκοοι και στα νομικά πρόσωπα που είναι πράγματι εγκατεστημένα σε:
 - α) κράτη μέλη, δικαιούχους, συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο και χώρες που καλύπτονται από το παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΕ) 2021/947 και το παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1529·
 - β) χώρες για τις οποίες καθιερώνεται από την Επιτροπή αμοιβαία πρόσβαση στην εξωτερική βοήθεια στις δικαιούχους.
2. Η αμοιβαία πρόσβαση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 στοιχείο β) μπορεί να χορηγηθεί για περιορισμένη περίοδο τουλάχιστον ενός έτους, όταν μια χώρα παρέχει επιλεξιμότητα επί ίσοις όροις σε οντότητες από την Ένωση και από χώρες επιλέξιμες στο πλαίσιο της διευκόλυνσης.

Η Επιτροπή αποφασίζει σχετικά με την αμοιβαία πρόσβαση κατόπιν διαβούλευσης με την εκάστοτε δικαιούχο.

3. Όλες οι προμήθειες και τα υλικά που χρηματοδοτούνται και αποτελούν αντικείμενο προμήθειας στο πλαίσιο της παρούσας διευκόλυνσης προέρχονται από οποιαδήποτε χώρα που αναφέρεται στην παράγραφο 1 στοιχεία α) και β), εκτός εάν οι προμήθειες και τα υλικά δεν μπορούν να αποκτηθούν με εύλογους όρους από οποιαδήποτε από τις εν λόγω χώρες. Επιπλέον, εφαρμόζονται οι κανόνες της παραγράφου 6 σχετικά με τους περιορισμούς.
4. Οι κανόνες επιλεξιμότητας του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται σε περιορισμούς όσον αφορά την ιθαγένεια για τα φυσικά πρόσωπα που απασχολούνται ή έχουν άλλως συνάψει νόμιμη σύμβαση με επιλέξιμο ανάδοχο ή, κατά περίπτωση, με επιλέξιμο υπεργολάβο, ούτε δημιουργούν για τα εν λόγω πρόσωπα περιορισμούς όσον αφορά την ιθαγένεια, εκτός εάν οι περιορισμοί βασίζονται στους κανόνες που προβλέπονται στην παράγραφο 6.
5. Για τις δράσεις που συγχρηματοδοτούνται από κοινού με μία οντότητα, ή υλοποιούνται υπό καθεστώς άμεσης διαχείρισης ή έμμεσης διαχείρισης με οντότητες που αναφέρονται στο άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046, εφαρμόζονται επίσης οι κανόνες των εν λόγω οντοτήτων. Τούτο ισχύει με την επιφύλαξη των περιορισμών που θεσπίζονται δυνάμει της παραγράφου 6, οι οποίοι αντικατοπτρίζονται δεόντως στις συμφωνίες που συνάπτονται με τις εν λόγω οντότητες.
6. Οι κανόνες επιλεξιμότητας και η προέλευση των προμηθειών και των υλικών που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 3, καθώς και η ιθαγένεια των φυσικών προσώπων που αναφέρονται στην παράγραφο 4 μπορούν να περιορίζονται όσον αφορά την ιθαγένεια, τη γεωγραφική θέση ή τη φύση των νομικών οντοτήτων που συμμετέχουν σε διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, καθώς και όσον αφορά τη γεωγραφική προέλευση των προμηθειών και των υλικών, στις ακόλουθες περιπτώσεις:
 - α) όταν απαιτούνται τέτοιοι περιορισμοί λόγω της ειδικής φύσης και/ή των στόχων της δραστηριότητας ή της ειδικής διαδικασίας ανάθεσης και/ή όταν οι περιορισμοί αυτοί είναι αναγκαίοι για την αποτελεσματική υλοποίηση της δράσης·
 - β) όταν η δράση ή οι ειδικές διαδικασίες ανάθεσης θίγουν την ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη, ιδίως όσον αφορά στρατηγικούς πόρους και συμφέροντα της Ένωσης, των κρατών μελών της ή οποιασδήποτε από τις δικαιούχους, συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειας, της ανθεκτικότητας και της προστασίας της ακεραιότητας των ψηφιακών υποδομών (συμπεριλαμβανομένων των υποδομών του δικτύου 5G), των συστημάτων επικοινωνιών και πληροφοριών και των σχετικών αλυσίδων εφοδιασμού.
7. Οι υποβάλλοντες προσφορά και οι υποψήφιοι από μη επιλέξιμες χώρες είναι δυνατόν να θεωρηθούν επιλέξιμοι σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης ή όταν οι υπηρεσίες δεν είναι διαθέσιμες στις αγορές των οικείων χωρών ή εδαφών, ή σε άλλες δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις στις οποίες η εφαρμογή των κανόνων επιλεξιμότητας θα καθιστούσε την πραγματοποίηση μιας δράσης αδύνατη ή εξαιρετικά δυσχερή.

Άρθρο 9
Συμφωνία διευκόλυνσης

1. Η Επιτροπή συνάπτει συμφωνία διευκόλυνσης με κάθε δικαιούχο για την υλοποίηση της διευκόλυνσης, στην οποία καθορίζονται οι υποχρεώσεις και οι όροι πληρωμής των δικαιούχων για την εκταμίευση της χρηματοδότησης της διευκόλυνσης.
2. Η συμφωνία διευκόλυνσης συμπληρώνεται από δανειακές συμβάσεις σύμφωνα με το άρθρο 17, οι οποίες καθορίζουν ειδικές διατάξεις για τη διαχείριση και την εκτέλεση της χρηματοδότησης που παρέχεται με τη μορφή δανείων.
3. Η χρηματοδότηση χορηγείται στις δικαιούχους μόνο μετά την έναρξη ισχύος των αντίστοιχων συμφωνιών διευκόλυνσης και των εφαρμοστέων δανειακών συμβάσεων.
4. Η συμφωνία διευκόλυνσης και οι δανειακές συμβάσεις που συνάπτονται με εκάστη των δικαιούχων, καθώς και οι συμφωνίες που συνάπτονται με πρόσωπα ή οντότητες που είναι αποδέκτες κονδυλίων της Ένωσης, διασφαλίζουν ότι τηρούνται οι υποχρεώσεις που ορίζονται στο άρθρο 129 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046.
5. Η συμφωνία διευκόλυνσης περιλαμβάνει τις αναγκαίες λεπτομερείς διατάξεις σχετικά με:
 - α) τη δέσμευση της δικαιούχου να σημειώσει πρόοδο προς την κατεύθυνση αποδοτικότερων και αποτελεσματικότερων συστημάτων ελέγχου και να ενισχύσει την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, της φοροαποφυγής, της φορολογικής απάτης ή της φοροδιαφυγής·
 - β) τους κανόνες σχετικά με την αποδέσμευση, την παρακράτηση, τη μείωση και την ανακατανομή των κονδυλίων σύμφωνα με το άρθρο 21.
 - γ) τις δραστηριότητες που σχετίζονται με τη διαχείριση, τις δικλίδες ελέγχου, την εποπτεία, την παρακολούθηση, την αξιολόγηση, την υποβολή εκθέσεων και τον έλεγχο στο πλαίσιο της διευκόλυνσης, καθώς και με τις επισκοπήσεις συστημάτων, τις έρευνες, τα μέτρα καταπολέμησης της απάτης και τη συνεργασία·
 - δ) τους κανόνες για την υποβολή εκθέσεων στην Επιτροπή σχετικά με το αν και με ποιον τρόπο τηρούνται οι όροι πληρωμής που αναφέρονται στο άρθρο 12·
 - ε) τους κανόνες σχετικά με τους φόρους, τους δασμούς και τις επιβαρύνσεις σύμφωνα με το άρθρο 27 παράγραφοι 9 και 10 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/947·
 - στ) τα μέτρα για την πρόληψη, τον εντοπισμό, τη διερεύνηση και την αποτελεσματική αντιμετώπιση παρατυπιών, απάτης, διαφθοράς και συγκρούσεων συμφερόντων, και την υποχρέωση άμεσης κοινοποίησης στην Επιτροπή και στην OLAF των εικαζόμενων ή πραγματικών περιπτώσεων παρατυπιών, απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων, καθώς και της συνέχειας που δίνεται σε αυτές·
 - ζ) τις υποχρεώσεις που αναφέρονται στα άρθρα 22 και 23, συμπεριλαμβανομένων των ακριβών κανόνων και του χρονοδιαγράμματος

σχετικά με τη συλλογή δεδομένων από την δικαιούχο και με την πρόσβαση της Επιτροπής και της OLAF στα δεδομένα αυτά·

- η) τη διαδικασία που διασφαλίζει ότι τα αιτήματα εκταμίευσης για τη δανειακή στήριξη δεν υπερβαίνουν το διαθέσιμο ποσό του δανείου, λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 6 παράγραφος 3·
- θ) το δικαίωμα της Επιτροπής να μειώσει κατ' αναλογία τη στήριξη στο πλαίσιο της διευκόλυνσης και να ανακτήσει τυχόν ποσά που δαπανήθηκαν για την επίτευξη των στόχων της διευκόλυνσης ή να ζητήσει την πρόωρη αποπληρωμή του δανείου, σε περιπτώσεις παρατυπιών, απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης που δεν αντιμετωπίστηκαν αποτελεσματικά από τη δικαιούχο, ή σοβαρής αθέτησης υποχρέωσης που απορρέει από τη συμφωνία διευκόλυνσης·
- ι) τους κανόνες και τις λεπτομέρειες υποβολής εκθέσεων από τις δικαιούχους για την παρακολούθηση της υλοποίησης της διευκόλυνσης και την αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων που ορίζονται στο άρθρο 3.

Άρθρο 10

Μεταφορές στο επόμενο οικονομικό έτος, ετήσιες δόσεις, πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων

1. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 12 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046, οι μη χρησιμοποιηθείσες πιστώσεις αναλήψεων υποχρεώσεων και πιστώσεις πληρωμών στο πλαίσιο της διευκόλυνσης μεταφέρονται αυτόματα και μπορούν να δεσμεύονται και να χρησιμοποιούνται, αντίστοιχα, μέχρι την 31η Δεκεμβρίου του επόμενου οικονομικού έτους. Το ποσό που μεταφέρεται είναι το πρώτο που χρησιμοποιείται στο επόμενο οικονομικό έτος.
2. Η Επιτροπή ενημερώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για τις μεταφερόμενες πιστώσεις αναλήψεων υποχρεώσεων σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 6 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046.
3. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 15 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 σχετικά με την ανασύσταση των πιστώσεων, οι πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων που αντιστοιχούν στο ποσό των αποδεσμεύσεων λόγω μη εκτέλεσης, εν όλω ή εν μέρει, ενεργειών στο πλαίσιο της διευκόλυνσης ανασυστήνονται προς όφελος της γραμμής προϋπολογισμού από την οποία προέρχονται.
4. Οι δημοσιονομικές δεσμεύσεις για την ανάληψη ενεργειών των οποίων η υλοποίηση εκτείνεται σε περισσότερα του ενός οικονομικά έτη μπορούν να κατανέμονται σε περισσότερα οικονομικά έτη με ετήσιες δόσεις, σύμφωνα με το άρθρο 112 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

Θεματολόγια μεταρρυθμίσεων

Άρθρο 11

Υποβολή των θεματολογίων μεταρρυθμίσεων

1. Για να λάβει στήριξη στο πλαίσιο της διευκόλυνσης, κάθε δικαιούχος υποβάλλει στην Επιτροπή θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων για τη διάρκεια ισχύος της

διευκόλυνσης, με βάση το μέρος που αφορά τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις του τελευταίου προγράμματος οικονομικών μεταρρυθμίσεων και τις σχετικές κοινές κατευθύνσεις πολιτικής που συμφωνήθηκαν κατά τον οικονομικό και δημοσιονομικό διάλογο τον Μάιο του 2023, την εθνική αναπτυξιακή στρατηγική του, κατά περίπτωση, την αναθεωρημένη μεθοδολογία διεύρυνσης, την πλέον πρόσφατη δέσμη μέτρων για τη διεύρυνση και το οικονομικό και επενδυτικό σχέδιο για τα Δυτικά Βαλκάνια.

2. Στα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων καθορίζονται οι μεταρρυθμίσεις που πρέπει να αναλάβει η δικαιούχος, καθώς και τομείς επενδύσεων, για την επίτευξη των γενικών και ειδικών στόχων που ορίζονται στο άρθρο 3. Τα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων περιλαμβάνουν μέτρα για την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων μέσω μιας ολοκληρωμένης και συνεκτικής δέσμης μέτρων. Στους τομείς των θεμελιωδών αρχών, συμπεριλαμβανομένου του κράτους δικαίου, της καταπολέμησης της διαφθοράς, των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της ελευθερίας της έκφρασης, τα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων απηχούν τις αξιολογήσεις της πλέον πρόσφατης δέσμης μέτρων για τη διεύρυνση.
3. Το θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων συνάδει με το πλέον πρόσφατο πλαίσιο μακροοικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής που υποβάλλεται στην Επιτροπή στο πλαίσιο του οικονομικού και δημοσιονομικού διαλόγου με την ΕΕ.
4. Τα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων συνάδουν και στηρίζουν τις μεταρρυθμιστικές προτεραιότητες που προσδιορίζονται στο πλαίσιο της πορείας προσχώρησης της δικαιούχου, καθώς και άλλα σχετικά έγγραφα, όπως η συμφωνία σταθεροποίησης και σύνδεσης, το εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα, η εθνικά καθορισμένη συνεισφορά στο πλαίσιο της συμφωνίας του Παρισιού και η στόχευση για επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050.
5. Τα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων τηρούν τις γενικές αρχές που ορίζονται στο άρθρο 4.
6. Η Επιτροπή καλεί τις δικαιούχους να υποβάλουν τα οικεία τους θεματολόγια μεταρρυθμίσεων εντός τριών μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού.
7. Σε περίπτωση ανακατανομής της στήριξης στο πλαίσιο της διευκόλυνσης, με αποτέλεσμα δικαιούχος να λαμβάνει πρόσθετη στήριξη, η Επιτροπή καλεί τη δικαιούχο να υποβάλει εντός τριμήνου αναθεωρημένο θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων για την υπόλοιπη διάρκεια ισχύος της διευκόλυνσης.

Άρθρο 12

Αρχές χρηματοδότησης στο πλαίσιο των θεματολογίων μεταρρυθμίσεων

1. Η διευκόλυνση παρέχει κίνητρα για την υλοποίηση του θεματολογίου μεταρρυθμίσεων κάθε δικαιούχου, θέτοντας όρους πληρωμής για την αποδέσμευση των κονδυλίων. Οι εν λόγω όροι πληρωμής ισχύουν για τα κονδύλια του άρθρου 6 παράγραφος 2 στοιχείο α) και του άρθρου 6 παράγραφος 3 και λαμβάνουν τη μορφή ποιοτικών ή ποσοτικών σταδίων. Τα στάδια αυτά αντικατοπτρίζουν την πρόοδο που έχει επιτευχθεί σε συγκεκριμένες κοινωνικοοικονομικές μεταρρυθμίσεις, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις θεμελιώδεις αρχές της διαδικασίας διεύρυνσης και του κράτους δικαίου, που συνδέονται με την επίτευξη των διαφόρων στόχων της διευκόλυνσης, όπως ορίζονται στο άρθρο 3, σύμφωνα με την πλέον πρόσφατη δέσμη μέτρων για τη διεύρυνση.

Η εκπλήρωση των όρων πληρωμής συνεπάγεται την πλήρη ή μερική αποδέσμευση των κονδυλίων, ανάλογα με τον βαθμό ολοκλήρωσής τους.

2. Όσον αφορά τη χρηματοδότηση που εκτελείται μέσω του ταμείου που αναφέρεται στο άρθρο 19, η εκπλήρωση των όρων πληρωμής της παραγράφου 1 συνιστά προκαταρκτική επικύρωση. Τα κονδύλια καταβάλλονται αφού λάβουν αίτημα πληρωμής οι διαχειριστές του κοινού ταμείου που συστάθηκε στο πλαίσιο του WBIF για τη λήψη των συνεισφορών από χορηγούς.
3. Η μακροοικονομική σταθερότητα, η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση, η διαφάνεια και η εποπτεία του προϋπολογισμού αποτελούν γενικούς όρους πληρωμής που πρέπει να πληρούνται για κάθε αποδέσμευση κονδυλίων.

Άρθρο 13

Περιεχόμενο των θεματολογίων μεταρρυθμίσεων

1. Στα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων καθορίζονται ιδίως τα ακόλουθα στοιχεία, δεόντως αιτιολογημένα και τεκμηριωμένα:
 - α) μέτρα που συνιστούν συνεκτική, ολοκληρωμένη και επαρκώς ισορροπημένη απάντηση στους στόχους που ορίζονται στο άρθρο 3, συμπεριλαμβανομένων των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, των επενδύσεων και των μέτρων για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις προϋποθέσεις, κατά περίπτωση·
 - β) επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο τα μέτρα συνάδουν με τις αρχές, τις στρατηγικές, τα σχέδια και τα προγράμματα του άρθρου 11·
 - γ) επεξήγηση του βαθμού στον οποίο τα μέτρα αναμένεται να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων για το κλίμα και το περιβάλλον·
 - δ) για τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις, ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα και οι προβλεπόμενοι όροι πληρωμής για την αποδέσμευση των κονδυλίων υπό μορφή ποιοτικών και ποσοτικών σταδίων που πρέπει να υλοποιηθούν το αργότερο έως την 31η Αυγούστου 2027·
 - ε) οι ρυθμίσεις για την αποτελεσματική παρακολούθηση, υποβολή εκθέσεων και αξιολόγηση του θεματολογίου μεταρρυθμίσεων από τη δικαιούχο, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών δεικτών που ορίζονται στην παράγραφο 2·
 - στ) επεξήγηση του συστήματος της δικαιούχου για την αποτελεσματική πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση παρατυπιών, απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων και για την επιβολή των κανόνων ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων·
 - ζ) κάθε άλλη σχετική πληροφορία.
2. Τα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων βασίζονται σε αποτελέσματα και περιλαμβάνουν δείκτες για την αξιολόγηση της προόδου στην επίτευξη των γενικών και ειδικών στόχων που καθορίζονται στο άρθρο 3. Οι δείκτες αυτοί βασίζονται, κατά περίπτωση και όπου ενδείκνυται, σε διεθνώς συμφωνημένους δείκτες και σε ήδη διαθέσιμους δείκτες που σχετίζονται με τις πολιτικές των δικαιούχων. Οι δείκτες είναι επίσης συναφείς, στο μέτρο του δυνατού, με τους βασικούς εταιρικούς δείκτες που περιλαμβάνονται στο πλαίσιο αποτελεσμάτων του Μηχανισμού Προενταξιακής

Άρθρο 14

Αξιολόγηση των θεματολογίων μεταρρυθμίσεων από την Επιτροπή

1. Η Επιτροπή αξιολογεί τη συνάφεια, την πληρότητα και την καταλληλότητα του θεματολογίου μεταρρυθμίσεων κάθε δικαιούχου ή, κατά περίπτωση, της τροποποίησης του οικείου θεματολογίου, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση. Κατά τη διενέργεια της αξιολόγησής της, η Επιτροπή ενεργεί σε στενή συνεργασία με τη δικαιούχο και μπορεί να διατυπώνει παρατηρήσεις ή να ζητά πρόσθετες πληροφορίες.
2. Κατά την αξιολόγηση του θεματολογίου μεταρρυθμίσεων, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τις σχετικές διαθέσιμες αναλυτικές πληροφορίες για τη δικαιούχο, την αιτιολόγηση και τα στοιχεία που παρέχει η δικαιούχος, όπως αναφέρονται στο άρθρο 13, καθώς και κάθε άλλη σχετική πληροφορία, όπως εκείνες που απαριθμούνται στο άρθρο 11.
3. Κατά την αξιολόγησή της, η Επιτροπή εξετάζει ιδίως τα ακόλουθα κριτήρια:
 - α) κατά πόσον το θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων συνιστά κατάλληλη, ολοκληρωμένη, συνεκτική και επαρκώς ισορροπημένη απάντηση στους στόχους που ορίζονται στο άρθρο 3·
 - β) κατά πόσον μπορεί να αναμένεται ότι το θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων θα επιταχύνει την πρόοδο προς τη γεφύρωση του κοινωνικοοικονομικού χάσματος μεταξύ της δικαιούχου και της Ένωσης και, ως εκ τούτου, θα ενισχύσει την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική της ανάπτυξη και θα προαγάγει τη σύγκλιση προς τα πρότυπα της Ένωσης·
 - γ) κατά πόσον μπορεί να αναμένεται ότι το θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων θα επιταχύνει τη μετάβαση των δικαιούχων σε βιώσιμες, κλιματικά ουδέτερες και ανθεκτικές στην κλιματική αλλαγή οικονομίες χωρίς αποκλεισμούς, βελτιώνοντας την περιφερειακή συνδεσιμότητα, σημειώνοντας πρόοδο στη διττή πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, συμπεριλαμβανομένης της βιοποικιλότητας, και ενισχύοντας την καινοτομία, την εκπαίδευση και τις δεξιότητες, καθώς και την ευρύτερη αγορά εργασίας·
 - δ) κατά πόσον μπορεί να αναμένεται ότι το θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων θα ενισχύσει περαιτέρω τις θεμελιώδεις αρχές της διαδικασίας διεύρυνσης, όπως ορίζονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχείο θ).
 - ε) κατά πόσον το θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων αντιμετωπίζει κατάλληλα τους δυνητικούς κινδύνους συμμόρφωσης μέσω προϋποθέσεων και όρων πληρωμής·
 - στ) κατά πόσον οι όροι πληρωμής που προτείνει η δικαιούχος είναι κατάλληλοι και φιλόδοξοι, σύμφωνοι με την αξιολόγηση από την πιο πρόσφατη δέσμη μέτρων για τη διεύρυνση, καθώς και επαρκώς ουσιαστικοί και σαφείς ώστε να επιτρέπουν την αντίστοιχη αποδέσμευση κονδυλίων σε περίπτωση εκπλήρωσής τους και κατά πόσον οι προτεινόμενοι δείκτες υποβολής εκθέσεων είναι κατάλληλοι και επαρκείς για την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην επίτευξη των συνολικών στόχων·

- ζ) κατά πόσον οι ρυθμίσεις που προτείνει η δικαιούχος αναμένεται να προλαμβάνουν, να εντοπίζουν και να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τις παρατυπίες, την απάτη, τη διαφθορά και τις συγκρούσεις συμφερόντων κατά τη χρήση των κονδυλίων που παρέχονται στο πλαίσιο της διευκόλυνσης, και να διασφαλίζουν ότι δεν συντρέχει διπλή χρηματοδότηση από τη διευκόλυνση και από άλλα προγράμματα της Ένωσης, ούτε από άλλους δωρητές.
4. Κατά την αξιολόγηση των θεματολογίων μεταρρυθμίσεων που υποβάλλουν οι δικαιούχοι, η Επιτροπή μπορεί να επικουρείται από εμπειρογνώμονες.

Άρθρο 15

Εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής

1. Σε περίπτωση θετικής αξιολόγησης, η Επιτροπή εγκρίνει με εκτελεστική απόφαση το θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων που υπέβαλε η δικαιούχος σύμφωνα με το άρθρο 14 ή, κατά περίπτωση, την τροποποίησή του που υποβλήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 16. Η εν λόγω εκτελεστική απόφαση εκδίδεται σύμφωνα με τη διαδικασία εξέτασης του άρθρου 27 παράγραφος 2.
2. Η εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής καθορίζει τις μεταρρυθμίσεις που πρέπει να εφαρμόσει η δικαιούχος, τους επενδυτικούς τομείς προς στήριξη και τους όρους πληρωμής που απορρέουν από το θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων, συμπεριλαμβανομένου του ενδεικτικού χρονοδιαγράμματος.
3. Η εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής καθορίζει επίσης:
 - α) το ενδεικτικό ποσό των συνολικών κονδυλίων που διατίθενται στη δικαιούχο και τις προγραμματισμένες προς αποδέσμευση δόσεις, συμπεριλαμβανομένης της προχρηματοδότησης, διαρθρωμένες σύμφωνα με το άρθρο 13, αφού η δικαιούχος εκπληρώσει σε ικανοποιητικό βαθμό τους σχετικούς όρους πληρωμής υπό μορφή ποιοτικών και ποσοτικών σταδίων που προσδιορίζονται σε συνάρτηση με την εφαρμογή του θεματολογίου μεταρρυθμίσεων·
 - β) την κατανομή της χρηματοδότησης ανά δόση μεταξύ δανειακής στήριξης και μη επιστρεπτέας στήριξης·
 - γ) την προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να ολοκληρωθούν οι όροι της τελικής πληρωμής για τις μεταρρυθμίσεις·
 - δ) τις ρυθμίσεις και το χρονοδιάγραμμα παρακολούθησης, υποβολής εκθέσεων και υλοποίησης του θεματολογίου μεταρρυθμίσεων, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των μέτρων που απαιτούνται για τη συμμόρφωση με το άρθρο 24·
 - ε) τους δείκτες του άρθρου 13 παράγραφος 2 για την αξιολόγηση της προόδου προς την επίτευξη των γενικών και ειδικών στόχων που ορίζονται στο άρθρο 3.

Άρθρο 16

Τροποποιήσεις των θεματολογίων μεταρρυθμίσεων

1. Εάν η υλοποίηση του θεματολογίου μεταρρυθμίσεων, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών όρων πληρωμής, δεν είναι πλέον εφικτή για τη δικαιούχο, εν μέρει ή εξ ολοκλήρου, λόγω αντικειμενικών περιστάσεων, η δικαιούχος μπορεί να προτείνει τροποποίηση του θεματολογίου μεταρρυθμίσεων. Στην περίπτωση αυτή, η δικαιούχος μπορεί να υποβάλει αιτιολογημένο αίτημα στην Επιτροπή για τροποποίηση της εκτελεστικής της απόφασης του άρθρου 15 παράγραφος 1.

2. Η Επιτροπή μπορεί να τροποποιήσει την εκτελεστική απόφαση, ιδίως για να λάβει υπόψη τυχόν αλλαγή των διαθέσιμων ποσών σύμφωνα με τις αρχές του άρθρου 21.
3. Εάν κρίνει ότι οι λόγοι που επικαλείται η δικαιούχος δικαιολογούν τροποποίηση του θεματολογίου μεταρρυθμίσεων, η Επιτροπή αξιολογεί το τροποποιημένο θεματολόγιο σύμφωνα με το άρθρο 14 και μπορεί, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, να τροποποιήσει την εκτελεστική απόφαση του άρθρου 15 παράγραφος 1.
4. Στην τροποποίηση, η Επιτροπή μπορεί να δεχθεί παράταση των χρονοδιαγραμμάτων για τους όρους πληρωμής έως το 2028. Αυτό δεν θίγει την τελική προθεσμία που ορίζεται στο άρθρο 21 παράγραφος 8.

Άρθρο 17

Δανειακή σύμβαση, δανειοληπτικές και δανειοδοτικές πράξεις

1. Για τη χρηματοδότηση της στήριξης στο πλαίσιο της διευκόλυνσης με τη μορφή δανείων, η Επιτροπή εξουσιοδοτείται, εξ ονόματος της Ένωσης, να δανείζεται τα αναγκαία κεφάλαια από τις κεφαλαιαγορές ή από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σύμφωνα με το άρθρο 220α του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046.
2. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 220 παράγραφος 4 του δημοσιονομικού κανονισμού, οι εκταμιεύσεις του δανείου μπορούν να πραγματοποιούνται μέσω του WBIF για λογαριασμό της δικαιούχου. Τα ανακτηθέντα ποσά μεταφέρονται στη δικαιούχο.
3. Η Επιτροπή συνάπτει δανειακή σύμβαση με τη δικαιούχο. Η δανειακή σύμβαση καθορίζει το μέγιστο ποσό του δανείου, την περίοδο διαθεσιμότητας και τους λεπτομερείς όρους και προϋποθέσεις της στήριξης στο πλαίσιο της διευκόλυνσης με τη μορφή δανείων. Τα δάνεια έχουν μέγιστη διάρκεια 40 ετών από την υπογραφή της δανειακής σύμβασης.

Επιπροσθέτως, και κατά παρέκκλιση από το άρθρο 220 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046, η δανειακή σύμβαση περιλαμβάνει το ποσό της προχρηματοδότησης και τους κανόνες για την εκκαθάριση των προχρηματοδοτήσεων.

Επίσης, όσον αφορά την εκτέλεση των ποσών των δανείων μέσω του WBIF, η δανειακή σύμβαση:

- α) προβλέπει ότι η δικαιούχος εξουσιοδοτεί αμετάκλητα και ανεπιφύλακτα την Επιτροπή να καταβάλλει τις εκταμιεύσεις στον φορέα εκτέλεσης των κονδυλίων κατόπιν αιτήματός του και ότι η Επιτροπή, προβαίνοντας σε πληρωμή προς την εν λόγω οντότητα, απαλλάσσεται από τις υποχρεώσεις πληρωμής προς τη δικαιούχο·
- β) προβλέπει υποχρέωση της δικαιούχου να αναλαμβάνει τις δαπάνες εκτέλεσης και τυχόν οφειλόμενα τέλη σε σχέση με την εκτέλεση των κονδυλίων, σύμφωνα με τους όρους που έχουν συμφωνηθεί μεταξύ της Επιτροπής και του φορέα εκτέλεσης των κονδυλίων.

Άρθρο 18

Προβλέψεις

1. Σύμφωνα με το άρθρο 211 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046, για τα δάνεια δυνάμει του παρόντος κανονισμού καθορίζεται

συντελεστής προβλέψεων 9 %, μετά τη διάθεση τυχόν κονδυλίων που εμπίπτουν στο άρθρο 6 παράγραφος 3 του παρόντος κανονισμού. Οι προβλέψεις συστήνονται από το κονδύλιο του άρθρου 6 παράγραφος 2 στοιχείο α).

Δημοσιονομικές δεσμεύσεις για τις προβλέψεις πραγματοποιούνται έως την 31η Δεκεμβρίου 2027. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 211 παράγραφος 2 τελευταίο εδάφιο του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046, οι προβλέψεις καταβάλλονται σταδιακά και συστήνονται πλήρως το αργότερο κατά την πλήρη εκταμίευση των δανείων.

2. Οι προβλέψεις καταβάλλονται στο κοινό ταμείο προβλέψεων. Μπορούν επίσης να καλύπτουν δάνεια για μακροοικονομική συνδρομή σύμφωνα με το άρθρο 31 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/947. Ο συντελεστής προβλέψεων επανεξετάζεται τουλάχιστον ανά τριετία από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού.
3. Ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξη σύμφωνα με το άρθρο 26 για την τροποποίηση του συντελεστή προβλέψεων, εφαρμόζοντας τα κριτήρια του άρθρου 211 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046.

Άρθρο 19

Υλοποίηση επενδυτικών έργων και προγραμμάτων βάσει του πλαισίου επενδύσεων για τα Δυτικά Βαλκάνια

1. Προκειμένου να αξιοποιηθεί η μόχλευση της χρηματοδοτικής στήριξης της ΕΕ για την προσέλκυση πρόσθετων επενδύσεων, οι επενδύσεις σε υποδομές που στηρίζουν τα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων υλοποιούνται μέσω του WBIF.
2. Η εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής που αναφέρεται στο άρθρο 15 καθορίζει το ποσό των κονδυλίων που διατίθενται για χρήση στο πλαίσιο του WBIF.
3. Η Επιτροπή υποβάλλει τις σχετικές προτάσεις επενδυτικών έργων ή προγραμμάτων προς γνωμοδότηση από το επιχειρησιακό συμβούλιο του WBIF που αναφέρεται στο άρθρο 35 παράγραφος 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/947 μετά την έκδοση της απόφασης που αναφέρεται στο άρθρο 21 παράγραφος 3 του παρόντος κανονισμού.
4. Τουλάχιστον το 37 % της μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης που διοχετεύεται μέσω του WBIF προορίζεται για κλιματικούς στόχους.
5. Η χρηματοδότηση στο πλαίσιο της διευκόλυνσης που παρέχεται από το χρηματοδοτικό κονδύλιο που αναφέρεται στο άρθρο 6 παράγραφος 2 στοιχείο α), μετά την αφαίρεση του ποσού των προβλέψεων, υλοποιείται με έμμεση διαχείριση, λαμβανομένης υπόψη σειράς επενδύσεων, και παρέχεται σταδιακά μέσω συνεισφορών που καταβάλλονται στο κοινό ταμείο που συστάθηκε στο πλαίσιο του WBIF για την λήψη των συνεισφορών των χορηγών.
6. Η χρηματοδότηση αυτή διατίθεται για επενδύσεις που υποστηρίζονται από το κοινό ταμείο μόνον αφού εκδοθεί η απόφαση που αναφέρεται στο άρθρο 21 παράγραφος 3.
7. Η χρηματοδότηση στο πλαίσιο της διευκόλυνσης που παρέχεται από τα δάνεια όπως αναφέρεται στο άρθρο 6 παράγραφος 5 διατίθεται μέσω του WBIF στο πλαίσιο της δανειακής σύμβασης μεταξύ της Επιτροπής και των δικαιούχων σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 2. Οι διαχειριστές των κονδυλίων του κοινού ταμείου που αναφέρεται στο άρθρο 12 παράγραφος 2 μπορούν να υποβάλλουν στην Επιτροπή, για όλες τις δανειακές συμβάσεις συνολικά, δώδεκα αιτήματα εκταμίευσης ετησίως

κατ' ανώτατο όριο. Τα επενδυτικά έργα και προγράμματα μπορούν να λαμβάνουν στήριξη από δύο πηγές χρηματοδότησης που αναφέρονται στην παράγραφο 1, καθώς και από άλλα προγράμματα και μέσα της Ένωσης, υπό την προϋπόθεση ότι η στήριξη αυτή από διαφορετικές πηγές, προγράμματα και μέσα παρέχει προσθετικότητα και δεν καλύπτει το ίδιο κόστος.

Άρθρο 20 *Προχρηματοδότηση*

1. Μετά την υποβολή του θεματολογίου μεταρρυθμίσεων στην Επιτροπή, η δικαιούχος μπορεί να ζητήσει την αποδέσμευση προχρηματοδότησης ύψους έως 7 % του συνολικού ποσού που προβλέπεται στο πλαίσιο της παρούσας διευκόλυνσης σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 4.
2. Η Επιτροπή μπορεί να αποδεσμεύει τη ζητούμενη προχρηματοδότηση μετά την έκδοση της εκτελεστικής της απόφασης που αναφέρεται στο άρθρο 15 και την έναρξη ισχύος της συμφωνίας διευκόλυνσης και της αναφερόμενης δανειακής συμφωνίας. Τα κονδύλια αποδεσμεύονται σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 3 πρώτο εδάφιο και με την επιφύλαξη της τήρησης των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 5.
3. Η Επιτροπή αποφασίζει σχετικά με το χρονοδιάγραμμα εκταμίευσης της προχρηματοδότησης, η οποία μπορεί να εκταμιευθεί σε μία ή περισσότερες δόσεις.

Άρθρο 21 *Αξιολόγηση της εκπλήρωσης των όρων πληρωμής, παρακράτηση, μείωση και ανακατανομή κονδυλίων, κανόνες για τις πληρωμές*

1. Δύο φορές ετησίως, η δικαιούχος υποβάλλει δεόντως αιτιολογημένο αίτημα για την αποδέσμευση κονδυλίων όσον αφορά τους όρους πληρωμής που έχουν εκπληρωθεί σε σχέση με τα ποσοτικά και ποιοτικά στάδια.
2. Η Επιτροπή αξιολογεί χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση κατά πόσον η δικαιούχος έχει εκπληρώσει σε ικανοποιητικό βαθμό τους όρους πληρωμής που καθορίζονται στην εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής που αναφέρεται στο άρθρο 15 παράγραφος 1. Η ικανοποιητική εκπλήρωση των εν λόγω όρων πληρωμής προϋποθέτει ότι η δικαιούχος δεν έχει αναιρέσει τα μέτρα που σχετίζονται με τις ίδιες μεταρρυθμίσεις τις οποίες η δικαιούχος είχε εκπληρώσει σε ικανοποιητικό βαθμό βάσει προγενέστερων αποφάσεων. Η Επιτροπή μπορεί να επικουρείται από εμπειρογνώμονες.
3. Όταν η Επιτροπή αξιολογεί θετικά την ικανοποιητική εκπλήρωση όλων των εφαρμοστέων όρων, εκδίδει, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, απόφαση που επιτρέπει την αποδέσμευση των κονδυλίων που αντιστοιχούν σε αυτούς τους όρους. Η εν λόγω απόφαση καθορίζει, σύμφωνα με τον διαχωρισμό που προβλέπεται στο άρθρο 6 παράγραφος 4, το ποσό των κονδυλίων που θα διατεθεί ως χρηματοδοτική συνδρομή και θα διοχετευθεί απευθείας στον εθνικό προϋπολογισμό, και το ποσό που θα διατεθεί μέσω του WBIF. Όσον αφορά τα εν λόγω ποσά, η απόφαση συνιστά τον όρο που αναφέρεται στο άρθρο 12 για το ποσό των κονδυλίων που πρέπει να διατεθεί ως χρηματοδοτική συνδρομή και να διοχετευθεί απευθείας στον εθνικό προϋπολογισμό και την προκαταρκτική επικύρωση που αναφέρεται στο άρθρο 12 για το ποσό που πρέπει να διατεθεί μέσω του WBIF.

4. Όταν η Επιτροπή αξιολογεί αρνητικά την εκπλήρωση οποιωνδήποτε όρων βάσει του ενδεικτικού χρονοδιαγράμματος, τα προς αποδέσμευση κονδύλια που αντιστοιχούν σε αυτούς τους όρους παρακρατούνται. Τα παρακρατηθέντα ποσά μπορούν να αποδεσμευτούν μόνον αν η δικαιούχος αιτιολογήσει δεόντως, στο πλαίσιο μεταγενέστερου αιτήματος αποδέσμευσης κονδυλίων, ότι έχει λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει την ικανοποιητική εκπλήρωση των σχετικών όρων.
5. Εάν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η δικαιούχος δεν έχει λάβει τα αναγκαία μέτρα εντός δωδεκαμήνου από την αρχική αρνητική αξιολόγηση που αναφέρεται στην παράγραφο 6, η Επιτροπή μειώνει το ποσό της μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης και του δανείου αναλογικά ως προς το μέρος που αντιστοιχεί στους σχετικούς όρους πληρωμής. Κατά το πρώτο έτος εφαρμογής, ισχύει προθεσμία 24 μηνών, η οποία τρέχει από την αρχική αρνητική αξιολόγηση που αναφέρεται στην παράγραφο 6. Η δικαιούχος μπορεί να υποβάλλει τις παρατηρήσεις της εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση σε αυτή των συμπερασμάτων της Επιτροπής.
6. Ποσά που αντιστοιχούν σε όρους πληρωμής που δεν έχουν εκπληρωθεί έως την 31η Δεκεμβρίου 2028 δεν οφείλονται στους δικαιούχους και αποδεσμεύονται ή ακυρώνονται από το διαθέσιμο ποσό της δανειακής στήριξης, κατά περίπτωση.
7. Η Επιτροπή μπορεί να μειώσει το ποσό της μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης, μεταξύ άλλων με συμψηφισμό σύμφωνα με το άρθρο 102 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046, ή το ποσό του δανείου, σε περίπτωση διαπιστωμένων περιπτώσεων ή σοβαρών υπονοιών για παρατυπίες, απάτη, διαφθορά και συγκρούσεις συμφερόντων σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης που δεν έχουν αντιμετωπιστεί από τη δικαιούχο, ή σε περίπτωση σοβαρής αθέτησης υποχρέωσης που απορρέει από τις συμφωνίες διευκόλυνσης ή από τις δανειακές συμβάσεις, μεταξύ άλλων βάσει των πληροφοριών που παρέχει η OLAF.
8. Η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να ανακατανείμει οποιοδήποτε ποσό μειώνεται βάσει της παραγράφου 6 ή 7 μεταξύ άλλων δικαιούχων της διευκόλυνσης, τροποποιώντας τις εκτελεστικές αποφάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 15 παράγραφος 1.
9. Όσον αφορά το μέρος της χρηματοδότησης της διευκόλυνσης που καταβάλλεται ως χρηματοδοτική συνδρομή και διοχετεύεται απευθείας στους εθνικούς προϋπολογισμούς των δικαιούχων, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 116 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046, η προθεσμία πληρωμής που αναφέρεται στο άρθρο 116 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 αρχίζει να τρέχει από την κοινοποίηση της απόφασης με την οποία εγκρίνεται η εκταμίευση στη δικαιούχο σύμφωνα με την παράγραφο 4 του παρόντος άρθρου.
10. Το άρθρο 116 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 δεν εφαρμόζεται στις πληρωμές που καταβάλλονται ως χρηματοδοτική συνδρομή και διοχετεύονται απευθείας στους εθνικούς προϋπολογισμούς των δικαιούχων δυνάμει του παρόντος άρθρου και του άρθρου 22 του παρόντος κανονισμού.
11. Η πληρωμή των κονδυλίων στο πλαίσιο της παρούσας διευκόλυνσης εξαρτάται από τη διαθέσιμη χρηματοδότηση. Τα κονδύλια καταβάλλονται σε δόσεις. Κάθε δόση μπορεί να καταβάλλεται σε ένα ή περισσότερα τμήματα.
12. Το ποσό που διατίθεται ως χρηματοδοτική συνδρομή και διοχετεύεται απευθείας στον εθνικό προϋπολογισμό, καταβάλλεται μετά την έκδοση της απόφασης που αναφέρεται στην παράγραφο 3 σύμφωνα με τη δανειακή σύμβαση.

13. Η καταβολή οποιουδήποτε ποσού της στήριξης με μορφή δανείου, είτε διοχετεύεται απευθείας στον εθνικό προϋπολογισμό είτε μέσω του WBIF, προϋποθέτει υποβολή από τη δικαιούχο αιτήματος πληρωμής με τη μορφή που ορίζεται στη δανειακή σύμβαση.
14. Το ποσό που διατίθεται μέσω του WBIF καταβάλλεται μετά την έκδοση της απόφασης που αναφέρεται στην παράγραφο 3, κατόπιν του αιτήματος πληρωμής που αναφέρεται στην παράγραφο 13 και αφού λάβουν αίτημα πληρωμής οι διαχειριστές των κονδυλίων του κοινού ταμείου που συστάθηκε στο πλαίσιο του WBIF για τη λήψη συνεισφορών από χορηγούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

Προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης

Άρθρο 22

Προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης

1. Κατά την υλοποίηση της διευκόλυνσης, η Επιτροπή και οι δικαιούχοι λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της αναλογικότητας και τους ειδικούς όρους υπό τους οποίους θα λειτουργεί η διευκόλυνση, τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 5 παράγραφος 1 και τους όρους που καθορίζονται στις ειδικές συμφωνίες διευκόλυνσης, ιδίως όσον αφορά την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση περιπτώσεων απάτης, διαφθοράς, συγκρούσεων συμφερόντων και παρατυπιών. Οι δικαιούχοι δεσμεύονται ότι θα σημειώσουν πρόοδο στη σύσταση αποτελεσματικών και αποδοτικών συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου και ότι θα μεριμνούν ώστε αχρεωστήτως καταβληθέντα ή μη ορθώς χρησιμοποιηθέντα ποσά να μπορούν να ανακτηθούν.
2. Η συμφωνία διευκόλυνσης προβλέπει τις ακόλουθες υποχρεώσεις της δικαιούχου:
 - α) να ελέγχει τακτικά ότι η παρεχόμενη χρηματοδότηση χρησιμοποιήθηκε σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες, ιδίως όσον αφορά την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση περιπτώσεων απάτης, διαφθοράς, σύγκρουσης συμφερόντων και παρατυπιών·
 - β) να λαμβάνει ενδεδειγμένα μέτρα για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση περιπτώσεων απάτης, διαφθοράς, σύγκρουσης συμφερόντων και παρατυπιών, οι οποίες θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, για την αποφυγή της διπλής χρηματοδότησης και για την κίνηση δικαστικών διαδικασιών με σκοπό την ανάκτηση μη ορθώς χρησιμοποιηθέντων κονδυλίων, μεταξύ άλλων σε σχέση με οποιοδήποτε μέτρο ελήφθη για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδυτικών έργων ή προγραμμάτων στο πλαίσιο των θεματολογίων μεταρρυθμίσεων·
 - γ) για τους σκοπούς της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, ιδίως για τους ελέγχους της χρήσης των κονδυλίων σε σχέση με την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων των θεματολογίων, να διασφαλίζει τη συλλογή επαρκών δεδομένων, και την πρόσβαση σ' αυτά, σχετικά με τα πρόσωπα και τις οντότητες που λαμβάνουν χρηματοδότηση για την υλοποίηση των μέτρων του θεματολογίου μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο του κεφαλαίου III·

- δ) να εξουσιοδοτήσει ρητά την Επιτροπή, την OLAF, το Ελεγκτικό Συνέδριο και, κατά περίπτωση, την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία να ασκούν τα δικαιώματά τους, όπως προβλέπεται στο άρθρο 129 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046.
3. Η συμφωνία διευκόλυνσης προβλέπει επίσης το δικαίωμα της Επιτροπής να μειώσει κατ' αναλογία τη στήριξη που παρέχεται στο πλαίσιο της διευκόλυνσης και να ανακτήσει τυχόν ποσά που δαπανήθηκαν για την επίτευξη των στόχων της διευκόλυνσης ή να ζητήσει την πρόωρη αποπληρωμή του δανείου, σε περιπτώσεις παρατυπιών, απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης που δεν αντιμετωπίστηκαν από την δικαιούχο, ή σοβαρής αθέτησης υποχρέωσης που απορρέει από τις εν λόγω συμφωνίες. Κατά τη λήψη απόφασης σχετικά με το ποσό που πρέπει να ανακτηθεί και να μειωθεί ή το ποσό που πρέπει να αποπληρωθεί πρόωρα, η Επιτροπή τηρεί την αρχή της αναλογικότητας και λαμβάνει υπόψη τη σοβαρότητα της παρατυπίας, της απάτης, της διαφθοράς ή της σύγκρουσης συμφερόντων σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης ή της αθέτησης υποχρέωσης. Η δικαιούχος έχει τη δυνατότητα να υποβάλει τις παρατηρήσεις της πριν από την πραγματοποίηση της μείωσης ή πριν ζητηθεί η πρόωρη αποπληρωμή.
4. Τα πρόσωπα και οι οντότητες που εκτελούν κονδύλια στο πλαίσιο της διευκόλυνσης αναφέρουν αμελλητί στην Επιτροπή και στην OLAF κάθε ύποπτο κρούσμα απάτης, διαφθοράς, σύγκρουσης συμφερόντων και παρατυπιών σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.

Άρθρο 23

Ο ρόλος των εθνικών εσωτερικών συστημάτων και των εθνικών ελεγκτικών αρχών

1. Όσον αφορά το μέρος της χρηματοδότησης της διευκόλυνσης που καταβάλλεται ως χρηματοδοτική συνδρομή και διοχετεύεται απευθείας στους εθνικούς προϋπολογισμούς των δικαιούχων, η Επιτροπή βασίζεται στα υφιστάμενα και βελτιωμένα συστήματα εσωτερικού ελέγχου των δικαιούχων, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών ελεγκτικών αρχών και, κατά περίπτωση, των υπηρεσιών συντονισμού για την καταπολέμηση της απάτης κάθε δικαιούχου που συστήνονται στο πλαίσιο του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας.
- Τα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων, κατά τα πρώτα έτη εφαρμογής τους, δίνουν προτεραιότητα σε μεταρρυθμίσεις που σχετίζονται με το διαπραγματευτικό κεφάλαιο 32, ιδίως όσον αφορά τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών και τον εσωτερικό έλεγχο, καθώς και την καταπολέμηση της απάτης, μαζί με τα κεφάλαια 23 και 24, ιδίως όσον αφορά τη δικαιοσύνη, τη διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα και το κεφάλαιο 8, ιδίως όσον αφορά τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων.
2. Οι δικαιούχοι αναφέρουν αμελλητί στην Επιτροπή τυχόν παρατυπίες, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων απάτης, οι οποίες έχουν αποτελέσει αντικείμενο πρώτης διοικητικής ή δικαστικής πράξης διαπίστωσης, και την κρατούν ενήμερη σχετικά με την πρόοδο διοικητικών και νομικών διαδικασιών που έχουν κινηθεί σε σχέση με τις παρατυπίες αυτές. Οι εν λόγω αναφορές υποβάλλονται με ηλεκτρονικά μέσα, με τη χρήση του συστήματος διαχείρισης παρατυπιών που έχει θεσπίσει η Επιτροπή.
3. Οι οντότητες που αναφέρονται στην παράγραφο 2 διατηρούν τακτικό διάλογο με το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, την OLAF και, κατά περίπτωση, την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία.

4. Η Επιτροπή μπορεί να διενεργεί λεπτομερείς ελέγχους των συστημάτων εκτέλεσης του εθνικού προϋπολογισμού, βασιζόμενη σε εκτίμηση κινδύνου και στον διάλογο με τις εθνικές ελεγκτικές αρχές, και να εκδίδει συστάσεις για βελτιώσεις των συστημάτων.
5. Η Επιτροπή μπορεί να εκδίδει συστάσεις προς τη δικαιούχο σχετικά με όλες τις περιπτώσεις στις οποίες, κατά την άποψή της, οι αρμόδιες αρχές δεν έχουν λάβει τα αναγκαία μέτρα για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση περιπτώσεων απάτης, διαφθοράς, σύγκρουσης συμφερόντων και παρατυπιών που έχουν επηρεάσει ή απειλούν σοβαρά να επηρεάσουν τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των δαπανών που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο της διευκόλυνσης και σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες εντοπίζει αδυναμίες που επηρεάζουν τον σχεδιασμό και τη λειτουργία του συστήματος ελέγχου που εφαρμόζουν οι αρχές. Η οικεία δικαιούχος εφαρμόζει τις εν λόγω συστάσεις ή παραθέτει τους λόγους για τους οποίους δεν το έπραξε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

Παρακολούθηση, υποβολή εκθέσεων και αξιολόγηση

Άρθρο 24

Παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων

1. Η Επιτροπή παρακολουθεί την υλοποίηση της διευκόλυνσης και αξιολογεί την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στο άρθρο 3. Η παρακολούθηση της υλοποίησης είναι στοχευμένη και αναλογική προς τις δραστηριότητες που διεξάγονται στο πλαίσιο της διευκόλυνσης. Οι δείκτες του άρθρου 13 παράγραφος 2 αναμένεται να συμβάλλουν στην παρακολούθηση της διευκόλυνσης από την Επιτροπή.
2. Η συμφωνία διευκόλυνσης που αναφέρεται στο άρθρο 9 καθορίζει τους κανόνες και τις λεπτομέρειες υποβολής εκθέσεων από τις δικαιούχους στην Επιτροπή για τους σκοπούς της παραγράφου 1.
3. Η Επιτροπή υποβάλλει ετήσια έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την επίτευξη των στόχων του παρόντος κανονισμού.
4. Η Επιτροπή υποβάλλει την έκθεση που αναφέρεται στην παράγραφο 3 στην επιτροπή του άρθρου 27.

Άρθρο 25

Αξιολόγηση της διευκόλυνσης

1. Μετά την 31η Δεκεμβρίου 2027, αλλά το αργότερο έως την 31η Δεκεμβρίου 2031, η Επιτροπή θα διενεργήσει εκ των υστέρων αξιολόγηση του κανονισμού. Η εν λόγω εκ των υστέρων αξιολόγηση αποτιμά τη συνεισφορά της Ένωσης στην επίτευξη των στόχων του παρόντος κανονισμού.
2. Η συγκεκριμένη εκ των υστέρων αξιολόγηση χρησιμοποιεί τις αρχές ορθής πρακτικής της Επιτροπής Αναπτυξιακής Βοήθειας του ΟΟΣΑ, προκειμένου να διαπιστωθεί αν επιτεύχθηκαν οι στόχοι και να διατυπωθούν συστάσεις για τη βελτίωση μελλοντικών δράσεων.

Η Επιτροπή κοινοποιεί τα πορίσματα και τα συμπεράσματα αυτής της εκ των υστέρων αξιολόγησης, μαζί με τις παρατηρήσεις και τη συνέχεια που δίνεται, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στα κράτη μέλη. Η εν λόγω εκ των υστέρων αξιολόγηση μπορεί να συζητηθεί κατόπιν αιτήματος των κρατών μελών. Τα αποτελέσματα αξιοποιούνται για την προετοιμασία μελλοντικών προγραμμάτων και δράσεων και για την κατανομή πόρων. Η εκ των υστέρων αξιολόγηση και η συνέχεια που δίνεται σε αυτή δημοσιοποιούνται.

Η Επιτροπή μεριμνά, σε κατάλληλο βαθμό, ώστε να συμμετέχουν όλα τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των δικαιούχων, των κοινωνικών εταίρων, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και των τοπικών αρχών, στη διαδικασία αξιολόγησης της ενωσιακής χρηματοδότησης που παρέχεται στο πλαίσιο του παρόντος κανονισμού και μπορεί, κατά περίπτωση, να επιδιώκει τη διενέργεια κοινών αξιολογήσεων με τα κράτη μέλη και άλλους εταίρους, με τη στενή συνεργασία των δικαιούχων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

Τελικές διατάξεις

Άρθρο 26

Άσκηση της εξουσιοδότησης

1. Ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων υπό τους όρους του παρόντος άρθρου.
2. Η προβλεπόμενη στο άρθρο 18 εξουσία έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων ανατίθεται στην Επιτροπή για αόριστο χρονικό διάστημα από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού.
3. Η εξουσιοδότηση που αναφέρεται στο άρθρο 18 μπορεί να ανακληθεί οποτεδήποτε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο. Η απόφαση ανάκλησης περατώνει την εξουσιοδότηση που προσδιορίζεται στην εν λόγω απόφαση. Αρχίζει να ισχύει την επομένη της δημοσίευσης της απόφασης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε μεταγενέστερη ημερομηνία που ορίζεται σε αυτήν. Δεν επηρεάζει την εγκυρότητα των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που βρίσκονται ήδη σε ισχύ.
4. Προτού προβεί στην έκδοση κατ' εξουσιοδότηση πράξης, η Επιτροπή διαβουλευείται με εμπειρογνώμονες που ορίζουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις αρχές της διοργανικής συμφωνίας, της 13ης Απριλίου 2016, για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου.
5. Αμέσως μόλις εκδώσει κατ' εξουσιοδότηση πράξη, η Επιτροπή την κοινοποιεί ταυτοχρόνως στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο.
6. Κατ' εξουσιοδότηση πράξη που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 18 αρχίζει να ισχύει μόνο αν δεν διατυπωθεί αντίρρηση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο εντός μηνός από την κοινοποίηση της πράξης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο ή αν, πριν λήξει αυτή η προθεσμία, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενημερώσουν αμφότερα την Επιτροπή ότι δεν θα προβάλουν αντιρρήσεις. Η εν λόγω προθεσμία παρατείνεται κατά ένα μήνα με πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή του Συμβουλίου.

Άρθρο 27
Διαδικασία επιτροπής

1. Η Επιτροπή επικουρείται από επιτροπή. Η εν λόγω επιτροπή είναι επιτροπή κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.
2. Όταν γίνεται αναφορά στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζεται το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.

Άρθρο 28
Πληροφόρηση, επικοινωνία και δημοσιότητα

1. Η Επιτροπή μπορεί να αναλαμβάνει δραστηριότητες επικοινωνίας προκειμένου να εξασφαλίζει την προβολή της ενωσιακής χρηματοδότησης για τη χρηματοδοτική στήριξη που προβλέπεται στα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων, μεταξύ άλλων μέσω κοινών δραστηριοτήτων επικοινωνίας με τις δικαιούχους. Η Επιτροπή μπορεί, κατά περίπτωση, να μεριμνά ώστε η στήριξη στο πλαίσιο της διευκόλυνσης να κοινοποιείται και να αναγνωρίζεται μέσω δήλωσης χρηματοδότησης.
2. Οι αποδέκτες ενωσιακής χρηματοδότησης μνημονεύουν ρητώς την προέλευσή της και μεριμνούν για την προβολή της, μεταξύ άλλων, κατά περίπτωση, με την εμφάνιση του εμβλήματος της Ένωσης και σχετικής δήλωσης χρηματοδότησης με την ένδειξη «χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση», ιδίως κατά την προώθηση των δράσεων και των αποτελεσμάτων τους, παρέχοντας συνεκτική, αποτελεσματική και αναλογική στοχευμένη πληροφόρηση σε πολλαπλά ακροατήρια, συμπεριλαμβανομένων των μέσων ενημέρωσης και του κοινού.
3. Η Επιτροπή προβαίνει σε ενέργειες πληροφόρησης και επικοινωνίας όσον αφορά τη διευκόλυνση, τις δράσεις που πραγματοποιήθηκαν δυνάμει της διευκόλυνσης και τα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται. Οι χρηματοδοτικοί πόροι που διατίθενται στη διευκόλυνση συνεισφέρουν επίσης στην εντός των τειχών προβολή των πολιτικών προτεραιοτήτων της Ένωσης, στον βαθμό που αυτές είναι συναφείς με τους στόχους που αναφέρονται στο άρθρο 3.

Άρθρο 29
Έναρξη ισχύος

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την επομένη της δημοσίευσής του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες,

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Η Πρόεδρος

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ/ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ

1.1. Τίτλος της πρότασης/πρωτοβουλίας

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση της διευκόλυνσης μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης για τα Δυτικά Βαλκάνια

1.2. Σχετικοί τομείς πολιτικής

Σχέσεις της ΕΕ με τον υπόλοιπο κόσμο

1.3. Η πρόταση/πρωτοβουλία αφορά:

☒ νέα δράση

☐ νέα δράση έπεται από δοκιμαστικό σχέδιο / προπαρασκευαστική ενέργεια¹⁹

☐ την παράταση υφιστάμενης δράσης

☐ συγχώνευση ή αναπροσανατολισμό μίας ή περισσότερων δράσεων προς άλλη/νέα δράση

1.4. Στόχοι

1.4.1. Γενικοί στόχοι

Οι στρατηγικοί στόχοι της διευκόλυνσης είναι η επιτάχυνση της κοινωνικοοικονομικής σύγκλισης των οικονομιών των Δυτικών Βαλκανίων με την ΕΕ μέσω της στήριξης μεταρρυθμίσεων και στοχευμένων επενδύσεων.

Η διευκόλυνση θα πρέπει να στηρίζει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που προωθούν την οικονομική ολοκλήρωση των Δυτικών Βαλκανίων με την ενιαία αγορά της ΕΕ και ενισχύουν την περιφερειακή οικονομική ολοκλήρωση, μεταρρυθμίσεις που σχετίζονται με τις θεμελιώδεις αρχές της διαδικασίας διεύρυνσης (συμπεριλαμβανομένων του κράτους δικαίου, των δημόσιων συμβάσεων, της καταπολέμησης της διαφθοράς, της απάτης και του οργανωμένου εγκλήματος), καθώς και την περαιτέρω ευθυγράμμιση με τους κανόνες, τα πρότυπα, τις πολιτικές και τις πρακτικές της ΕΕ με σκοπό την προσχώρηση στην Ένωση.

1.4.2. Ειδικοί στόχοι

Η διευκόλυνση θα στηρίζει μέτρα που αποσκοπούν στα εξής:

— την επιτάχυνση της μετάβασης των δικαιούχων, αφενός, σε βιώσιμες και συμπεριληπτικές οικονομίες, ικανές να αντιμετωπίζουν τις ανταγωνιστικές πιέσεις της ενιαίας αγοράς της Ένωσης, και, αφετέρου, σε ένα σταθερό επενδυτικό περιβάλλον·

— την ενίσχυση της περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης, ιδίως μέσω της προόδου στη δημιουργία της κοινής περιφερειακής αγοράς·

— την τόνωση της οικονομικής ολοκλήρωσης των δικαιούχων με την ενιαία αγορά της Ένωσης·

¹⁹ Όπως αναφέρεται στο άρθρο 58 παράγραφος 2 στοιχείο α) ή β) του δημοσιονομικού κανονισμού.

— τη στήριξη της περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης και της ενισχυμένης ολοκλήρωσης με την ενιαία αγορά της ΕΕ μέσω της βελτίωσης της συνδεσιμότητας στην περιοχή σύμφωνα με τα διευρωπαϊκά δίκτυα·

— την επιτάχυνση της πράσινης μετάβασης σύμφωνα με το πράσινο θεματολόγιο του 2020 για τα Δυτικά Βαλκάνια και την κάλυψη όλων των οικονομικών τομέων, ιδίως της ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της μετάβασης προς μια απανθρακοποιημένη, κλιματικά ουδέτερη, ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή και κυκλική οικονομία·

— την προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού ως καταλύτη για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη συμπεριληπτική μεγέθυνση·

— την τόνωση της καινοτομίας, ιδίως για τις ΜΜΕ και για τη στήριξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης·

— την ενίσχυση της ποιοτικής εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της επανειδίκευσης και της αναβάθμισης των δεξιοτήτων, καθώς και των πολιτικών απασχόλησης·

— την περαιτέρω ενίσχυση των θεμελιωδών αρχών της διαδικασίας διεύρυνσης, συμπεριλαμβανομένων του κράτους δικαίου, της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, μέσω της προώθησης μιας ανεξάρτητης δικαιοσύνης, της ενίσχυσης της ασφάλειας, της καταπολέμησης της απάτης, της διαφθοράς, του οργανωμένου εγκλήματος και της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, της φοροδιαφυγής και της φορολογικής απάτης· τη συμμόρφωση προς το διεθνές δίκαιο· την ενίσχυση της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης και της ακαδημαϊκής ελευθερίας και ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την κοινωνία των πολιτών· την προαγωγή του κοινωνικού διαλόγου· την προώθηση της ισότητας των φύλων, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ανεκτικότητας, ώστε να διασφαλιστεί και να ενισχυθεί ο σεβασμός των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες·

— την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και την υποστήριξη της διαφάνειας, των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και της χρηστής διακυβέρνησης σε όλα τα επίπεδα, μεταξύ άλλων στους τομείς διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, των δημόσιων συμβάσεων και των κρατικών ενισχύσεων· τη στήριξη πρωτοβουλιών και φορέων που συμμετέχουν στην υποστήριξη και στην επιβολή της διεθνούς δικαιοσύνης στις δικαιούχους χώρες των Δυτικών Βαλκανίων.

1.4.3. Αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις

Να προσδιοριστούν τα αποτελέσματα που αναμένεται να έχει η πρόταση/πρωτοβουλία όσον αφορά τους/τις στοχευόμενους/-ες δικαιούχους/ομάδες.

Η στήριξη στο πλαίσιο της διευκόλυνσης αναμένεται να δώσει στις δικαιούχους χώρες τη δυνατότητα να υλοποιήσουν τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις που απαιτούνται για να καταστήσουν τις οικονομίες τους πιο ανταγωνιστικές, αυξάνοντας την εσωτερική συνδεσιμότητα της περιοχής και τη σύγκλιση με την Ένωση.

Η εφαρμογή της διευκόλυνσης θα πρέπει επίσης να ενισχύσει τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών στις δικαιούχους χώρες, καθώς και την εφαρμογή των θεμελιωδών αρχών της διαδικασίας διεύρυνσης, ιδίως όσον αφορά το κράτος δικαίου και την καταπολέμηση της διαφθοράς, της απάτης και του οργανωμένου εγκλήματος.

1.4.4. Δείκτες επιδόσεων

Να προσδιοριστούν οι δείκτες για την παρακολούθηση της προόδου και των επιτευγμάτων.

Ειδικοί δείκτες θα καθοριστούν στο θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων και στις δανειακές συμβάσεις που θα συναφθούν με κάθε δικαιούχο σύμφωνα με τα άρθρα 12 και 17.

1.5. Αιτιολόγηση της πρότασης/πρωτοβουλίας

1.5.1. Βραχυπρόθεσμη ή μακροπρόθεσμη κάλυψη αναγκών, συμπεριλαμβανομένου λεπτομερούς χρονοδιαγράμματος για τη σταδιακή υλοποίηση της πρωτοβουλίας

Παρά το γεγονός ότι οι δικαιούχοι βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια της ενταξιακής πορείας στην ΕΕ, η οικονομική τους παραγωγή και η ανταγωνιστικότητά τους υστερούν σε σχέση με εκείνη της ΕΕ. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που υποστηρίζονται από την εν λόγω διευκόλυνση αναμένεται να επιταχύνουν την επίτευξη καλύτερης σύγκλισης και ευθυγράμμισης με τα πρότυπα της ΕΕ, καθώς και τη στενότερη οικονομική ολοκλήρωση εντός της περιοχής και με την ενιαία αγορά της ΕΕ.

Προϋποθέσεις για την εξασφάλιση χρηματοδότησης στο πλαίσιο της διευκόλυνσης είναι οι δικαιούχοι να προασπίζονται και να σέβονται τους ουσιαστικούς μηχανισμούς της δημοκρατίας και το κράτος δικαίου και να εγγυώνται τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες. Μια άλλη προϋπόθεση είναι η Σερβία και το Κόσοβο να συμμετάσχουν εποικοδομητικά στην εξομάλυνση των σχέσεών τους με σκοπό την πλήρη εφαρμογή όλων των αντίστοιχων υποχρεώσεών τους που απορρέουν από τη συμφωνία για την πορεία προς την εξομάλυνση και το παράρτημα εφαρμογής της, καθώς και από όλες τις προηγούμενες συμφωνίες διαλόγου, και να συμμετάσχουν σε διαπραγματεύσεις για τη συνολική συμφωνία εξομάλυνσης των σχέσεων.

Η Επιτροπή θα επαληθεύει επίσης ότι πληρούνται οι γενικοί όροι (μακροοικονομική σταθερότητα, χρηστή διαχείριση των δημόσιων οικονομικών, διαφάνεια και εποπτεία του προϋπολογισμού).

Προκειμένου να λάβουν χρηματοδότηση, οι δικαιούχοι θα πρέπει να σχεδιάσουν θεματολόγια μεταρρυθμίσεων, με βάση τις αναπτυξιακές στρατηγικές τους, τα προγράμματα οικονομικών μεταρρυθμίσεων, την αναθεωρημένη μεθοδολογία διεύρυνσης και τις εκθέσεις για τη διεύρυνση, που θα εγκριθούν από την Επιτροπή μέσω εκτελεστικής απόφασης. Τα θεματολόγια θα περιλαμβάνουν περιορισμένο αριθμό μεταρρυθμίσεων και επενδυτικών τομέων, καθώς και τους όρους πληρωμής και τα προβλεπόμενα ποσά. Οι εν λόγω όροι αντικατοπτρίζουν την πρόοδο σε συγκεκριμένες κοινωνικοοικονομικές μεταρρυθμίσεις, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις θεμελιώδεις αρχές της διαδικασίας διεύρυνσης και το κράτος δικαίου. Μετά την απόφαση έγκρισης των θεματολογίων μεταρρυθμίσεων και τη σύναψη κατάλληλων συμφωνιών, οι δικαιούχοι θα είναι επιλέξιμες να λάβουν προχρηματοδότηση.

Τα κονδύλια στο πλαίσιο της διευκόλυνσης θα αποδεδμεύονται ανά εξάμηνο κατόπιν υποβολής από τις δικαιούχους αιτημάτων που αιτιολογούν την εκπλήρωση των όρων πληρωμής και επιβεβαιώνουν τη νομιμότητα και κανονικότητα των υποκείμενων πράξεων, συνοδευόμενα από έκθεση σχετικά με την παρακολούθηση περιπτώσεων κακοδιαχείρισης της σχετικής χρηματοδότησης. Η Επιτροπή θα διαθέσει κονδύλια με βάση την αξιολόγηση των αιτημάτων. Τα κονδύλια μπορούν

να αποδεσμεύονται στο σύνολό τους, να υπόκεινται σε μείωση ή να παρακρατούνται στο σύνολό τους, ανάλογα με το επίπεδο εκπλήρωσης των όρων πληρωμής, ανά είδος. Τα παρακρατηθέντα κονδύλια μπορούν να ανακατανεμηθούν μεταξύ των άλλων δικαιούχων κατά τα επόμενα έτη.

Οι επενδύσεις που προβλέπονται στα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων θα υποστηριχθούν μέσω του πλαισίου επενδύσεων για τα Δυτικά Βαλκάνια (WBIF). Τα σχετικά έργα ή προγράμματα θα υποβάλλονται για γνωμοδότηση στο επιχειρησιακό συμβούλιο του WBIF μόνο μετά την αξιολόγηση της Επιτροπής σχετικά με την εκπλήρωση των σχετικών όρων πληρωμής και την επακόλουθη αποδέσμευση των κονδυλίων και θα υπόκεινται στους κανόνες της σχετικής πρόσκλησης του WBIF.

Κατά την περίοδο 2024-2027 αναμένονται τέσσερις ετήσιοι κύκλοι.

- 1.5.2. Προστιθέμενη αξία της ενωσιακής παρέμβασης (που μπορεί να προκύπτει από διάφορους παράγοντες, π.χ. οφέλη από τον συντονισμό, ασφάλεια δικαίου, μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα ή συμπληρωματικότητα). Για τους σκοπούς του παρόντος σημείου, «προστιθέμενη αξία της ενωσιακής παρέμβασης» είναι η αξία που απορρέει από την ενωσιακή παρέμβαση και η οποία προστίθεται στην αξία που θα είχε δημιουργηθεί αν τα κράτη μέλη ενεργούσαν μεμονωμένα.

Η ανάληψη δράσης σε ενωσιακό επίπεδο είναι αναγκαία για την επίτευξη επιτάχυνσης της οικονομικής σύγκλισης των Δυτικών Βαλκανίων με την ΕΕ στην πορεία τους προς την ενδεχόμενη προσχώρησή τους στην Ένωση. Το μέγεθος της αναγκαίας βοήθειας είναι τέτοιο ώστε η περιοχή εξακολουθεί να χρειάζεται διαρκή εξωτερική στήριξη που κανένα κράτος μέλος, ή μεμονωμένος δωρητής, δεν θα μπορούσε να παράσχει από μόνο του. Η Ένωση είναι σε μοναδική θέση να παρέχει πολυετή εξωτερική συνδρομή στην περιοχή με έγκαιρο, συντονισμένο και προβλέψιμο τρόπο. Η Ένωση μπορεί επίσης να αξιοποιήσει τη δανειοληπτική της ικανότητα για να δανείσει τις δικαιούχους χώρες της περιοχής με ευνοϊκούς όρους, καθώς και να παράσχει επιχορηγήσεις με πολυετή προοπτική.

- 1.5.3. Διδάγματα από ανάλογες εμπειρίες του παρελθόντος

Η διευκόλυνση αξιοποιεί και συμπληρώνει τη βοήθεια που παρέχεται στα Δυτικά Βαλκάνια στο πλαίσιο του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ III), και χρησιμοποιεί έναν από τους επιτυχημένους μηχανισμούς του —το πλαίσιο επενδύσεων για τα Δυτικά Βαλκάνια. Και τα δύο αυτά μέσα έχουν αποδείξει ότι η χρηματοδότηση της ΕΕ μπορεί να προσφέρει σημαντική μόχλευση όταν χρησιμοποιείται από κοινού με χρηματοδότηση από άλλους δωρητές σε συνδυαστικά πλαίσια. Ωστόσο, η μορφή της παρούσας διευκόλυνσης είναι διαφορετική, καθώς βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε δάνεια με ευνοϊκούς όρους που λαμβάνει η Ένωση χάρη στην εξαιρετική πιστοληπτική της ικανότητα. Η διευκόλυνση θα βασιστεί στα διδάγματα που αντλήθηκαν από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, ο οποίος θεσπίστηκε το 2020, καθώς και από τη διευκόλυνση για την Ουκρανία που προτάθηκε πιο πρόσφατα.

- 1.5.4. Συμβατότητα με το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο και ενδεχόμενες συνέργειες με άλλα κατάλληλα μέσα

Η προτεινόμενη διευκόλυνση αποσκοπεί στον εφοδιασμό της Ένωσης με ένα νομικό μέσο που θα της επιτρέψει να υποστηρίξει τη μεγαλύτερη κοινωνικοοικονομική σύγκλιση των Δυτικών Βαλκανίων στην πορεία τους προς την προσχώρησή τους στην Ένωση. Η διευκόλυνση θα είναι συμπληρωματική της βοήθειας στο πλαίσιο

του ΜΠΒ, που επικεντρώνεται στην ευθυγράμμιση των δικαιούχων με το κεκτημένο της ΕΕ και στην προετοιμασία για την ανάληψη των υποχρεώσεων που απορρέουν από την ιδιότητα του μέλους.

Η παρούσα νέα νομοθετική πρόταση για τη διευκόλυνση μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης συμπληρώνει την πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου COM(2023) 337 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2093 για τον καθορισμό του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ) για τα έτη 2021 έως 2027 (βλ. τμήματα 1.5.5 και 3.2.4).

Το συνολικό ποσό της διευκόλυνσης πρέπει να παρέχεται μέσω δανείων και μη επιστρεπτέας στήριξης. Η συνιστώσα δανείων θα ανέλθει κατ' ανώτατο όριο σε 4 δισ. EUR για όλες τις δικαιούχους καθ' όλη την περίοδο 2024-2027. Τα δάνεια θα είναι εγγυημένα μέσω του κοινού ταμείου προβλέψεων με συντελεστή προβλέψεων 9 %. Το πρόσθετο ποσό επιχορηγήσεων υπό μορφή μη επιστρεπτέας στήριξης που προβλέπεται στην πρόταση για αναθεωρημένο ΠΔΠ ανέρχεται σε 2 δισ. EUR, συμπεριλαμβανομένων των προβλέψεων και των διοικητικών δαπανών.

1.5.5. Αξιολόγηση των διάφορων διαθέσιμων επιλογών χρηματοδότησης, συμπεριλαμβανομένων των δυνατοτήτων ανακατανομής

Ο προϋπολογισμός της Ένωσης παρέχει ήδη στήριξη για την προετοιμασία πιθανής προσχώρησης στην ΕΕ μέσω του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ ΙΙΙ), ο οποίος καλύπτει τα Δυτικά Βαλκάνια και την Τουρκία, και βασίζεται σε επιχορηγήσεις, συνδυασμό μέσων και δημοσιονομικές εγγυήσεις. Η χρηματοδότηση αυτή διατίθεται πλήρως για τις αναγκαίες δραστηριότητες που αφορούν την ευθυγράμμιση και τις προετοιμασίες που σχετίζονται με τη διεύρυνση, καθώς και την εφαρμογή του οικονομικού και επενδυτικού σχεδίου.

Η προτεινόμενη διευκόλυνση στοχεύει στην επιτάχυνση της κοινωνικοοικονομικής σύγκλισης μόνο των Δυτικών Βαλκανίων και βασίζεται σε διαφορετική προσέγγιση, η οποία διαμορφώνει ισχυρό δεσμό μεταξύ της εκπλήρωσης των δεσμεύσεων για μεταρρυθμίσεις και της πρόσβασης σε χρηματοδότηση. Βασίζεται επίσης σε διαφορετικό σύστημα χρηματοδότησης, σύμφωνα με το οποίο τα 2/3 της χρηματοδότησης προέρχονται από δάνεια που λαμβάνει η Ένωση και μεταβιβάζονται στις δικαιούχους.

Για να διασφαλιστεί η ομαλή και διαφανής υλοποίηση των επενδύσεων που προσδιορίζονται στο πλαίσιο των θεματολογίων μεταρρυθμίσεων των δικαιούχων, η Επιτροπή προτίθεται να χρησιμοποιήσει τη δοκιμασμένη μεθοδολογία του πλαισίου επενδύσεων για τα Δυτικά Βαλκάνια, διατηρώντας παράλληλα τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις.

Δεδομένου ότι πρόκειται για εντελώς διαφορετικό μηχανισμό παροχής βοήθειας, που αποσκοπεί σε ένα συγκεκριμένο σύνολο προτεραιοτήτων στην περιοχή, και ότι οι στόχοι του ΜΠΒ απαιτούν το σύνολο της χρηματοδότησης που προβλέπεται στον προϋπολογισμό, η χρήση του υφιστάμενου μηχανισμού (ΜΠΒ ΙΙΙ) δεν θα ήταν πρακτική, ενώ η ανακατανομή των κονδυλίων στο πλαίσιο του εν λόγω μηχανισμού δεν θα ήταν εφικτή.

1.6. Διάρκεια και δημοσιονομικές επιπτώσεις της πρότασης/πρωτοβουλίας

☒ **περιορισμένη διάρκεια**

- ☐ με ισχύ από [HH/MM]EEEE έως [HH/MM]EEEE
- ☒ Δημοσιονομικές επιπτώσεις από το 2024 έως το 2027 για πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων και από το 2024 για πιστώσεις πληρωμών.
- ☐ **απεριόριστη διάρκεια**
- Περίοδος σταδιακής εφαρμογής από το EEEE έως το EEEE,
- και στη συνέχεια πλήρης εφαρμογή.

1.7. Προβλεπόμενες μέθοδοι εκτέλεσης του προϋπολογισμού²⁰

- ☒ **Άμεση διαχείριση** από την Επιτροπή
- ☐ από τις υπηρεσίες της, συμπεριλαμβανομένου του προσωπικού της στις αντιπροσωπείες της Ένωσης
- ☐ από τους εκτελεστικούς οργανισμούς
- ☐ **Επιμερισμένη διαχείριση** με τα κράτη μέλη
- ☒ **Έμμεση διαχείριση** με ανάθεση καθηκόντων εκτέλεσης του προϋπολογισμού:
 - ☐ σε τρίτες χώρες ή οργανισμούς που αυτές έχουν ορίσει
 - ☐ σε διεθνείς οργανισμούς και στις οργανώσεις τους (να προσδιοριστούν)
 - ☐ στην ΕΤΕπ και στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων
 - ☐ στους οργανισμούς που αναφέρονται στα άρθρα 70 και 71 του δημοσιονομικού κανονισμού
 - ☐ σε οργανισμούς δημοσίου δικαίου
 - ☐ σε οργανισμούς που διέπονται από ιδιωτικό δίκαιο και έχουν αποστολή δημόσιας υπηρεσίας, στον βαθμό που τους παρέχονται επαρκείς οικονομικές εγγυήσεις
 - ☐ σε οργανισμούς που διέπονται από το ιδιωτικό δίκαιο κράτους μέλους στους οποίους έχει ανατεθεί η εκτέλεση σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και στους οποίους παρέχονται επαρκείς οικονομικές εγγυήσεις
 - ☐ σε οργανισμούς ή πρόσωπα επιφορτισμένα με την εκτέλεση συγκεκριμένων δράσεων στην ΚΕΠΠΑ βάσει του τίτλου V της ΣΕΕ και οι/τα οποίοι/-α προσδιορίζονται στην αντίστοιχη βασική πράξη.
 - Αν αναφέρονται περισσότεροι του ενός τρόποι διαχείρισης, να διευκρινιστούν στο τμήμα «Παρατηρήσεις».

Παρατηρήσεις

Το άρθρο 8 περιγράφει λεπτομερώς τις μορφές υλοποίησης της διευκόλυνσης, δηλαδή την άμεση και έμμεση διαχείριση σύμφωνα με τον δημοσιονομικό κανονισμό.

²⁰

Οι λεπτομέρειες σχετικά με τις μεθόδους εκτέλεσης του προϋπολογισμού, καθώς και οι παραπομπές στον δημοσιονομικό κανονισμό είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο BUDGpedia: <https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>

2. ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

2.1. Κανόνες παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων

Να προσδιοριστούν η συχνότητα και οι όροι.

Συγκεκριμένα ποσοτικά και ποιοτικά στάδια θα καθοριστούν στα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων (που εγκρίνονται από την Επιτροπή με εκτελεστική απόφαση), ώστε να είναι δυνατή η παρακολούθηση της εκπλήρωσης των όρων πληρωμής. Η δικαιούχος υποβάλλει εξαμηνιαίο, δεόντως αιτιολογημένο αίτημα για την αποδέσμευση της μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης και του δανείου, στο οποίο θα περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίο έχει επιτευχθεί η ικανοποιητική εκπλήρωση των εν λόγω όρων, με βάση τους δείκτες που προσδιορίζονται στην εκτελεστική απόφαση.

Επιπλέον, τα θεματολόγια μεταρρυθμίσεων θα καθορίζουν δείκτες παρακολούθησης που θα επιτρέπουν την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με την πρόοδο των δικαιούχων όσον αφορά τους γενικούς και ειδικούς στόχους της διευκόλυνσης γενικότερα.

Η Επιτροπή θα υποβάλλει ετησίως στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην επιτροπή που αναφέρεται στο άρθρο 27 έκθεση σχετικά με την εκτέλεση των κονδυλίων που παρέχονται στο πλαίσιο της διευκόλυνσης, καθώς και σχετικά με την πρόοδο προς την επίτευξη των στόχων.

Η Επιτροπή θα διενεργήσει επίσης εκ των υστέρων αξιολόγηση του κανονισμού.

2.2. Συστήματα διαχείρισης και ελέγχου

2.2.1. Αιτιολόγηση των τρόπων διαχείρισης, των μηχανισμών εκτέλεσης της χρηματοδότησης, των όρων πληρωμής και της προτεινόμενης στρατηγικής ελέγχου

Η διευκόλυνση θα υλοποιηθεί υπό άμεση και έμμεση διαχείριση. Μέρος της υλοποίησης θα αποτελέσει αντικείμενο άμεσης διαχείρισης με άμεση μεταφορά κονδυλίων στον κρατικό προϋπολογισμό της δικαιούχου, ενώ συγκεκριμένες επενδύσεις θα διοχετεύονται μέσω του WBIF, δηλαδή έμμεση διαχείριση με διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Η στρατηγική ελέγχου θα προσαρμοστεί στην εφαρμογή στο πλαίσιο κάθε πυλώνα με τη χρήση της παρακολούθησης, της αξιολόγησης και των ελέγχων. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στην εκτέλεση από τις δικαιούχους των κονδυλίων που τίθενται στη διάθεσή τους. Η αποδέσμευση των κονδυλίων θα πραγματοποιείται σύμφωνα με καθορισμένο εξαμηνιαίο χρονοδιάγραμμα, βάσει των αιτημάτων που υποβάλλουν οι δικαιούχοι και κατόπιν επαλήθευσης από την Επιτροπή της εκπλήρωσης των σχετικών όρων πληρωμής.

Η πολυεπίπεδη δομή των υφιστάμενων μηχανισμών ελέγχου (βλ. επίσης τμήμα 2.3) παρέχει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο που εξασφαλίζει ότι εφαρμόζονται όλα τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Θα εγγυάται ότι λαμβάνεται υπόψη η αρχή της αναλογικότητας και οι ειδικές συνθήκες υπό τις οποίες θα λειτουργεί η διευκόλυνση.

2.2.2. Πληροφορίες σχετικά με τους κινδύνους που έχουν εντοπιστεί και τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου που έχουν δημιουργηθεί για τον μετριασμό τους

Ο κύριος κίνδυνος που εντοπίστηκε σε σχέση με τη χρηματοδότηση σχετίζεται με τη μη εκπλήρωση των όρων πληρωμής που συνδέονται με την εκταμίευση της χρηματοδότησης.

Τα μέτρα που θα ληφθούν για τον μετριασμό αυτού του κινδύνου είναι τα ακόλουθα:

- αξιολόγηση από την Επιτροπή της εκπλήρωσης των σχετικών όρων πληρωμής πριν από την εκταμίευση των κονδυλίων, με δυνατότητα παρακράτησης των κονδυλίων·
- μείωση ή παρακράτηση της παρεχόμενης στήριξης ή ανάκτηση κάθε ποσού που δαπανάται για την επίτευξη των στόχων της διευκόλυνσης, σε περιπτώσεις παρατυπιών, απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης που δεν έχουν αντιμετωπιστεί από τη δικαιούχο, ή σοβαρής αθέτησης υποχρέωσης που απορρέει από τις συμφωνίες που έχουν συναφθεί με τις δικαιούχους·
- αναστολή της χρηματοδότησης σε περίπτωση που η σχετική δικαιούχος δεν πληροί τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 5.

- 2.2.3. *Εκτίμηση και αιτιολόγηση της οικονομικής αποδοτικότητας των ελέγχων (λόγος του κόστους του ελέγχου προς την αξία των σχετικών κονδυλίων που αποτελούν αντικείμενο διαχείρισης) και αξιολόγηση του εκτιμώμενου επιπέδου κινδύνου σφάλματος (κατά την πληρωμή και κατά το κλείσιμο)*

Η χρηματοδοτική συνεισφορά θα χορηγείται στις δικαιούχους σε μορφή χρηματοδότησης που δεν συνδέεται με τις δαπάνες που αναφέρονται στο άρθρο 125 παράγραφος 1 στοιχείο α) του δημοσιονομικού κανονισμού.

2.3. Μέτρα για την πρόληψη περιπτώσεων απάτης και παρατυπίας

Να προσδιοριστούν τα ισχύοντα ή τα προβλεπόμενα μέτρα πρόληψης και προστασίας, π.χ. στη στρατηγική για την καταπολέμηση της απάτης.

Η πρόταση περιέχει ειδικές διατάξεις για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Η διευκόλυνση θα είναι πλαισιωμένη με ένα ισχυρό σύστημα ελέγχου και δικλίδων που εντάσσεται σε έναν πολυεπίπεδο μηχανισμό: η μεταρρύθμιση των συστημάτων ελέγχου και δικλίδων των δικαιούχων θα συμπεριληφθεί ως μέρος των μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο των θεματολογίων μεταρρυθμίσεων· επιπλέον, η Επιτροπή μπορεί να διενεργεί λεπτομερείς ελέγχους των συστημάτων εκτέλεσης του εθνικού προϋπολογισμού βασιζόμενη σε αξιολόγηση κινδύνου και στον διάλογο με τις εθνικές ελεγκτικές αρχές, και να εκδίδει συστάσεις για βελτιώσεις των συστημάτων. Επιπλέον, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046, η OLAF, το Ελεγκτικό Συνέδριο και η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (EPPO) έχουν τα αναγκαία δικαιώματα και πρόσβαση για την εκτέλεση των αντίστοιχων ρόλων τους.

Το επενδυτικό μέρος της διευκόλυνσης θα υλοποιηθεί μέσω έμμεσης διαχείρισης με διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα με βάση τις αξιολογήσεις κατά πυλώνες και τις συμφωνίες-πλαίσια με αυτά.

3. ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ/ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ

3.1. Πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο — γραμμές δαπανών του προϋπολογισμού που επηρεάζονται

— Νέες γραμμές του προϋπολογισμού, των οποίων έχει ζητηθεί η δημιουργία

Ανω των ανώτατων ορίων του ΠΔΠ	Γραμμή του προϋπολογισμού	Είδος δαπάνης	Συμμετοχή			
	Αριθμός	ΔΠ/ΜΔΠ	χωρών ΕΖΕΣ	υποψήφιων προς ένταξη χωρών και δυνάμει υποψήφιων χωρών	άλλων τρίτων χωρών	άλλα έσοδα για ειδικό προορισμό
Τομέας 6	15.0301 — Διευκόλυνση μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης για τα Δυτικά Βαλκάνια — Επιχειρησιακές δαπάνες	ΔΠ	NAI	p.m.	NAI	NAI
Τομέας 6	15.0302 — Διευκόλυνση μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης για τα Δυτικά Βαλκάνια — Τροφοδότηση του κοινού ταμείου προβλέψεων	ΔΠ	NAI	p.m.	NAI	NAI
Τομέας 6	15.010102 — Δαπάνες στήριξης για τη διευκόλυνση μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης για τα Δυτικά Βαλκάνια	ΔΠ	NAI	p.m.	NAI	NAI

3.2. Εκτιμώμενες δημοσιονομικές επιπτώσεις της πρότασης στις πιστώσεις

3.2.1. Συνοπτική παρουσίαση των εκτιμώμενων επιπτώσεων στις επιχειρησιακές πιστώσεις

- ☐ Η πρόταση/πρωτοβουλία δεν συνεπάγεται τη χρησιμοποίηση επιχειρησιακών πιστώσεων
- ☒ Η πρόταση/πρωτοβουλία συνεπάγεται τη χρησιμοποίηση επιχειρησιακών πιστώσεων, όπως εξηγείται κατωτέρω:

Διευκόλυνση μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης για τα Δυτικά Βαλκάνια — χρηματοδότηση* (σε εκατ. EUR)

Είδος στήριξης	2024	2025	2026	2027	Σύνολο
Μη επιστρεπτέα (επιχορηγήσεις)	500	500	500	500	2 000
<i>εκ των οποίων διοικητικές δαπάνες</i>	7,5	7,5	7,5	7,5	30
Δάνεια	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
ΣΥΝΟΛΟ**	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000

* Η ετήσια και η συνολική κατανομή της μη επιστρεπτέας στήριξης και των δανείων είναι καθαρά ενδεικτική και μόνο για ενδεικτικούς σκοπούς. Η πραγματική κατανομή θα αποτελεί αντικείμενο ετήσιας απόφασης.

** Ο πίνακας προϋποθέτει ότι οι πιστώσεις αναλήψεων υποχρεώσεων ισούνται με τις πιστώσεις πληρωμών. Αυτό έχει καθαρά ενδεικτικό χαρακτήρα. Η πραγματική στάθμιση των δύο θα αξιολογείται με βάση τις ετήσιες ανάγκες.

3.2.2 Συνοπτική παρουσίαση των εκτιμώμενων επιπτώσεων στις επιχειρησιακές πιστώσεις (σε εκατ. EUR)

	Έτος 2024 ²¹	Έτος 2025	Έτος 2026	Έτος 2027	ΣΥΝΟΛΟ
TOMEAS 6 του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου					
15.0301 — Διευκόλυνση μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης για τα Δυτικά Βαλκάνια — Επιχειρησιακές δαπάνες	402,55	402,55	402,55	402,55	1 610,2
15.0302 — Διευκόλυνση μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης για τα Δυτικά Βαλκάνια — Τροφοδότηση του κοινού ταμείου προβλέψεων	90	90	90	90	360
Μερικό σύνολο του TOMEA 6 του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου	492,55	492,55	492,55	492,55	1 970,2

3.2.3. Συνοπτική παρουσίαση των εκτιμώμενων επιπτώσεων στις διοικητικές πιστώσεις

- ☐ Η πρόταση/πρωτοβουλία δεν συνεπάγεται τη χρησιμοποίηση πιστώσεων διοικητικού χαρακτήρα
- ☒ Η πρόταση/πρωτοβουλία συνεπάγεται τη χρησιμοποίηση πιστώσεων διοικητικού χαρακτήρα, όπως εξηγείται κατωτέρω :

σε εκατ. EUR (με τρία δεκαδικά ψηφία)

	Έτος 2024 ²²	Έτος 2025	Έτος 2026	Έτος 2027	ΣΥΝΟΛΟ
--	-------------------------	-----------	-----------	-----------	--------

TOMEAS 7 του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου					
Ανθρώπινοι πόροι	1,026	1,026	1,026	1,026	4,104
Άλλες διοικητικές δαπάνες	0,030	0,030	0,030	0,030	0,120
Μερικό σύνολο του TOMEA 7 του πολυετούς	1,056	1,056	1,056	1,056	4,224

²¹ Το έτος 2024 είναι το έτος έναρξης εφαρμογής της πρότασης/πρωτοβουλίας.

²² Το έτος 2024 είναι το έτος έναρξης εφαρμογής της πρότασης/πρωτοβουλίας.

δημοσιονομικού πλασίου					
---------------------------	--	--	--	--	--

Εκτός του ΤΟΜΕΑ 7 ²³ του πολυετούς δημοσιονομικού πλασίου					
Ανθρώπινοι πόροι	2,529	2,529	2,529	2,529	10,116
Άλλες δαπάνες διοικητικού χαρακτήρα	4,920	4,920	4,920	4,920	19,680
Μερικό σύνολο εκτός των ΤΟΜΕΩΝ 1-7 του πολυετούς δημοσιονομικού πλασίου	7,449	7,449	7,449	7,449	29,796

ΣΥΝΟΛΟ	8,505	8,505	8,505	8,505	34,020
--------	-------	-------	-------	-------	--------

Οι απαιτούμενες πιστώσεις για ανθρώπινους πόρους και άλλες δαπάνες διοικητικού χαρακτήρα θα καλυφθούν από τις πιστώσεις της ΓΔ που έχουν ήδη διατεθεί για τη διαχείριση της δράσης και/ή έχουν ανακατανεμηθεί στο εσωτερικό της ΓΔ και οι οποίες θα συμπληρωθούν, κατά περίπτωση, με πρόσθετα κονδύλια που ενδέχεται να χορηγηθούν στην αρμόδια για τη διαχείριση ΓΔ στο πλαίσιο της ετήσιας διαδικασίας κατανομής και λαμβανομένων υπόψη των υφιστάμενων δημοσιονομικών περιορισμών.

²³ Τεχνική και/ή διοικητική βοήθεια και δαπάνες στήριξης της εφαρμογής προγραμμάτων και/ή δράσεων της ΕΕ (πρώην γραμμές «ΒΑ»), έμμεση έρευνα, άμεση έρευνα.

3.2.3.1. Εκτιμώμενες ανάγκες σε ανθρώπινους πόρους

- ☐ Η πρόταση/πρωτοβουλία δεν συνεπάγεται τη χρησιμοποίηση ανθρώπινων πόρων.
- ☒ Η πρόταση/πρωτοβουλία συνεπάγεται τη χρησιμοποίηση ανθρώπινων πόρων, όπως εξηγείται κατωτέρω:

Εκτίμηση η οποία πρέπει να εκφράζεται σε μονάδες ισοδυνάμων πλήρους απασχόλησης

	Έτος 2024	Έτος 2025	Έτος 2026	Έτος 2027
Ο Θέσεις απασχόλησης του πίνακα προσωπικού (θέσεις μόνιμων και έκτακτων υπαλλήλων)				
20 01 02 01 (στην έδρα και στις αντιπροσωπείες της Επιτροπής)	6	6	6	6
20 01 02 03 (στις αντιπροσωπείες της ΕΕ)				
01 01 01 01 (έμμεση έρευνα)				
01 01 01 11 (άμεση έρευνα)				
Άλλες γραμμές του προϋπολογισμού (να προσδιοριστούν)				
Ο Εξωτερικό προσωπικό (σε μονάδα ισοδυνάμου πλήρους απασχόλησης: ΠΠΑ)²⁴				
20 02 01 (AC, END, INT από το συνολικό κονδύλιο)				
20 02 03 (AC, AL, END, INT και JPD στις αντιπροσωπείες της ΕΕ)				
15.010102 — Δαπάνες στήριξης για τη διευκόλυνση μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης για τα Δυτικά Βαλκάνια	- στην έδρα	9	9	9
	- στις αντιπροσωπείες της ΕΕ	9	9	9
Άλλες γραμμές του προϋπολογισμού (να προσδιοριστούν)				
ΣΥΝΟΛΟ	24	24	24	24

Οι απαιτούμενες πιστώσεις για ανθρώπινους πόρους και άλλες δαπάνες διοικητικού χαρακτήρα θα καλυφθούν από τις πιστώσεις της ΓΔ που έχουν ήδη διατεθεί για τη διαχείριση της δράσης και/ή έχουν ανακατανεμηθεί στο εσωτερικό της ΓΔ, οι οποίες θα συμπληρωθούν, αν χρειαστεί, με τυχόν πρόσθετα κονδύλια που μπορεί να χορηγηθούν στην αρμόδια για τη διαχείριση ΓΔ στο πλαίσιο της ετήσιας διαδικασίας κατανομής και λαμβανομένων υπόψη των υφιστάμενων δημοσιονομικών περιορισμών.

Περιγραφή των προς εκτέλεση καθηκόντων:

Μόνιμοι και έκτακτοι υπάλληλοι	Τα ζητούμενα ΠΠΑ θα ασχοληθούν με την ανάπτυξη πολιτικών, νομικά ζητήματα, με ιδιαίτερη έμφαση σε θέματα προμηθειών, στη δημοσιονομική διαχείριση, στη διαχείριση συμβάσεων, στον έλεγχο, στην παρακολούθηση, στην υποβολή εκθέσεων και στην αξιολόγηση.
Εξωτερικό προσωπικό	Τα ζητούμενα ΠΠΑ θα ασχοληθούν με την ανάπτυξη πολιτικών, νομικά ζητήματα, με ιδιαίτερη έμφαση σε θέματα προμηθειών, στη δημοσιονομική διαχείριση, στη διαχείριση συμβάσεων, στον έλεγχο, στην παρακολούθηση, στην υποβολή εκθέσεων και στην αξιολόγηση.

²⁴ AC = Συμβασιούχος υπάλληλος· AL = Τοπικός υπάλληλος· END = Αποσπασμένος εθνικός εμπειρογνώμονας· INT = Προσωρινό προσωπικό· JPD = Νέος επαγγελματίας σε αντιπροσωπεία της ΕΕ.

3.2.4. Συμβατότητα με το ισχύον πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο

Η πρόταση/πρωτοβουλία:

- ☐ μπορεί να χρηματοδοτηθεί εξ ολοκλήρου με ανακατανομή εντός του οικείου τομέα του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ).

Να εξηγηθεί ο απαιτούμενος αναπρογραμματισμός και να προσδιοριστούν οι σχετικές γραμμές του προϋπολογισμού και τα αντίστοιχα ποσά. Να υποβληθεί πίνακας Excel σε περίπτωση σημαντικού αναπρογραμματισμού.

- ☐ συνεπάγεται τη χρησιμοποίηση του αδιάθετου περιθωρίου στο πλαίσιο του αντίστοιχου τομέα του ΠΔΠ και/ή τη χρήση ειδικών μηχανισμών, όπως ορίζεται στον κανονισμό για το ΠΔΠ.

Να εξηγηθούν οι απαιτούμενες ενέργειες και να προσδιοριστούν οι σχετικοί τομείς και οι σχετικές γραμμές του προϋπολογισμού, τα αντίστοιχα ποσά και οι μηχανισμοί που προτείνεται να χρησιμοποιηθούν.

- ☒ συνεπάγεται την αναθεώρηση του ΠΔΠ.

Η παρούσα νέα νομοθετική πρόταση για τη διευκόλυνση μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης για τα Δυτικά Βαλκάνια συνοδεύεται από την πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου COM(2023) 337 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2093 για τον καθορισμό του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ) για τα έτη 2021 έως 2027. Η τροποποίηση του εν λόγω κανονισμού είναι αναγκαία για την αύξηση του τομέα 6 για την περίοδο 2024-2027, ώστε να παρασχεθούν χρηματοδότηση στην εν λόγω διευκόλυνση ως μη επιστρεπτέα στήριξη και προβλέψεις για τη στήριξη υπό μορφή δανείων.

3.2.5. Συμμετοχή τρίτων στη χρηματοδότηση

Η πρόταση/πρωτοβουλία:

- ☒ δεν προβλέπει συγχρηματοδότηση από τρίτους
- ☐ προβλέπει τη συγχρηματοδότηση από τρίτους που εκτιμάται παρακάτω:

Πιστώσεις σε εκατ. EUR (με τρία δεκαδικά ψηφία)

3.3. Εκτιμώμενες επιπτώσεις στα έσοδα

- ☐ Η πρόταση/πρωτοβουλία δεν έχει δημοσιονομικές επιπτώσεις στα έσοδα.
- ☒ Η πρόταση/πρωτοβουλία έχει τις ακόλουθες δημοσιονομικές επιπτώσεις:
 - ☐ στους ιδίους πόρους
 - ☒ στα λοιπά έσοδα
 - Να αναφερθεί αν τα έσοδα προορίζονται για γραμμές δαπανών ☒

σε εκατ. EUR (με τρία δεκαδικά ψηφία)

Γραμμή εσόδων του προϋπολογισμού:	Διαθέσιμες πιστώσεις για το τρέχον οικονομικό έτος	Επιπτώσεις της πρότασης/πρωτοβουλίας ²⁵				Να εγγραφούν όσα έτη απαιτούνται, ώστε να εμφανίζεται η διάρκεια των επιπτώσεων (βλ. σημείο 1.6)
		Έτος N	Έτος N+1	Έτος N+2	Έτος N+3	

²⁵

Όσον αφορά τους παραδοσιακούς ιδίους πόρους (δασμούς, εισφορές ζάχαρης), τα αναγραφόμενα ποσά πρέπει να είναι καθαρά ποσά, δηλ. τα ακαθάριστα ποσά μετά την αφαίρεση του 20 % για έξοδα είσπραξης.

Άρθρο		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
-------------	--	------	------	------	------	------	------	------